

Høgskulen
på Vestlandet

BACHELOROPPGAVE

«Likestilling ved en tanzaniansk ungdomsskole»

«Gender Equality in a Tanzanian Secondary School»

Kandidat: Frida Terese Sætre Ellingsen

GLU 5-10 GUPEL412 Bacheloroppgave, vitenskapsteori
og forskningsmetode

Institutt for pedagogikk, religion og samfunnsfag

Veileder: Arne Jacob Melting

Innleveringsdato: 03.Juni.2019

Antall ord: 10 299

Abstract

As a part of the United Nations Millennium Development Goals, gender equality is one of the most prioritized goals. Although, among the sub-Saharan African countries, we find Tanzanian women and girls are among the most marginalized and underutilized citizens. In this thesis, I aim to identify the degree to which gender equality is practiced in a Tanzanian secondary school. During my time in Tanzania I spent three weeks in a Tanzanian school, where I collected qualitative and quantitative data through interviews with teachers, observations inside and outside the classroom and student surveys. By analysing the data material and through a widely-spread number of participants of teachers and pupils, it was clear that they would not always agree on the practice of gender equality at the school. This made it challenging to conclude with whether or not girls and boys are equal at the school. Throughout this thesis, I have therefore submitted the data material and made a thorough analysis on what the different perceptions on gender equality is at the school, to be able to discuss the topic.

INNHALDSFORTEGNELSE

	1
ABSTRACT	2
1.0 INNLEDNING	5
2.0 BAKGRUNN: TANZANIA – ET KJØNSBASERT SAMFUNN	6
2.1 STRUKTUR OG OPPBYGGING	6
2.2 UTDANNING OG SKOLESYSTEM	7
2.3 KVINNESYNET I DET TANZANIANSKE SAMFUNN	8
2.4 KVINNERS RETTIGHETER FORSINKET	8
2.5 HVA ER <i>GENDER EQUALITY</i> ?	9
3.0 TEORI	9
3.1 VALG AV TEORI.....	9
3.2 UTVIKLING OG NASJONALE MÅL FOR LIKESTILLING I TANZANIA.....	9
3.3 FORHOLDET MELLOM KJØNN I OPPTAKET PÅ <i>SECONDARY</i> SKOLENE.....	10
3.4 EMPOWERMENT.....	11
3.5 KJØNN OG MAKTFORHOLD	12
4.0 METODE	12
4.1 FORSKNING OG DESIGNPROSESS.....	12
4.2 KVALITATIV OG KVANTITATIV METODE	13
4.3 DATAINNSAMLINGENS STRUKTUR OG UTVALG	13
4.4 VALIDITET OG RELIABILITET	14
4.5 ETISKE OVERVEIELSER	14
4.6 UTFORDRINGER VED DATAINNSAMLINGSPROSESSEN	15
5.0 FUNN OG ANALYSE	16
5.1 OBSERVASJON	16
5.1.1 <i>I klasserommet</i>	16
5.1.2 <i>Utenfor klasserommet</i>	20
5.2 INFORMANTENES OPPFATTELSE.....	22
5.2.1 <i>Informantenes oppfattelse av likestilling mellom kjønnene på skolen (vedlegg 1)</i>	22
5.2.2 <i>Informantenes inntrykk av gutter og jenter på skolen (vedlegg 2)</i>	24
5.2.3 <i>Informantenes forventninger til gutter og jenter på skolen (vedlegg 3)</i>	25
5.2.4 <i>Informantenes syn på praktiseringen av uønsket graviditet (vedlegg 4)</i>	26
5.3 ELEVUNDERSØKELSENE	26
6.0 AVSLUTNING	30
7.0 LITTERATURLISTE	33
8.0 VEDLEGG	36
VEDLEGG 1: TRANSKRIBERTE INTERVJUER: INFORMANTENES OPPFATTELSE AV LIKESTILLING MELLOM KJØNNENE PÅ SKOLEN.....	36
VEDLEGG 2: TRANSKRIBERTE INTERVJUER: INFORMANTENES INNTRYKK AV GUTTER OG JENTER PÅ SKOLEN.....	40
VEDLEGG 3: TRANSKRIBERTE INTERVJUER: INFORMANTENES FORVENTNINGER TIL GUTTER OG JENTER PÅ SKOLEN	43
VEDLEGG 4: TRANSKRIBERTE INTERVJUER: INFORMANTENES SYN PÅ PRAKTISERINGEN AV UØNSKET GRAVIDITET.....	45
VEDLEGG 5: TRANSKRIBERTE INTERVJUER: INFORMANTENES SYN PÅ SKOLENS ROLLE I KONTRAST TIL SAMFUNNET.....	48
VEDLEGG 6: ELEVUNDERSØKELSE (TOMT SKJEMA)	51

VEDLEGG 7: SAMTYKKESKJEMA	53
VEDLEGG 8: INTERVJUGUIDE.....	55
VEDLEGG 9: INFORMASJONSSKRIV TIL REKTOR	56

1.0 Innledning

Hvilket kjønn man er, altså om man er født som en gutt eller jente, vil i mange situasjoner være avgjørende for individets fremtidige muligheter, egenskaper og rolle og status i samfunnet (World Health Organization, 2016).

Som en videreutvikling av FNs tusenårs mål ble det, høsten 2015, opprettet FNs bærekraftsmål, som er en felles arbeidsplan som målrettet skal utrydde fattigdom, bekjempe ulikhet og stoppe klimaendringene i verden innen år 2030. Under FNs bærekraftsmål nr 5, finner man "likestilling mellom kjønnene". Likestilling er en menneskerett, hvor det handler om å gi begge kjønn like rettigheter og muligheter til å bestemme over eget liv (FN-sambandet, 2019a&b). FN har i tillegg utviklet en GII indeks for å gjøre det mulig å måle ulikheter som forekommer mellom kjønn. Denne indeksen (GII) skal fange opp skjevfordeling mellom kjønnene innen helse, medbestemmelse og yrkesaktivitet. Dess høyere et land skårer, dess større er forskjellen mellom kjønn og dermed også større tap for utviklingen. Det måles mellom 0, fullstendig likhet, og 1, fullstendig ulikhet, (FN-sambandet, 2017).

I 2015 var Tanzanias GII indeks på 0.544 mens Norges GII indeks var 0.053 (FN-sambandet, 2017). Resultatene av GII indeksen forteller oss at det finnes relativt store forskjeller mellom menn og kvinner i Tanzania. Det tanzanianske samfunn er i stor grad et mannsdominert samfunn, og kvinner er sett på som mindreverdige. Kjønnulikheter er ikke bare akseptert, men er også i stor grad integrert i kulturen (Ceesay, 2013). Da jeg selv var i Tanzania var jeg klar over det hierarkiske samfunnet, og hvordan forskjellen mellom kvinner og menn er stor. Dette la til grunn for hva jeg ønsket mitt fokusområde skulle være i løpet av studieturen. Jeg ønsket å observere forholdet mellom kjønnene på en tanzaniansk skole. Under mitt praksisopphold fikk jeg være på en *secondary* skole som tar inn både gutter og jenter, og per dags dato har skolen 1590 elever.

På bakgrunn av dette har jeg formulert følgende problemstilling: i hvilken grad likestilling mellom kjønnene praktiseres på skolen. For å belyse problemstillingen vil jeg rette fokuset mot følgende delspørsmål:

- Hvordan legger skolen til rette for likestilling, ikke bare i undervisningssammenheng, men også ellers i elevenes skolehverdag?

- Er skolens arbeid en videreføring av det kjønnsdominerte samfunnet utenfor eller bruker de utdanning og skole som et utgangspunkt for utvikling av likestilling?
- Hvordan oppfatter informantene likestilling mellom kjønnene i skolen?

Jeg tar utgangspunkt i skolen jeg var på i Tanzania. Det er selvsagt ikke slik at funnene jeg har gjort her vil være gjeldende for enhver skole i Tanzania. Det er mulig at denne skolen er et unntak for hvordan likestilling i skolene i Tanzania praktiseres, men for oppgavens avgrensning tar jeg utgangspunkt i at funnene jeg har kommet frem til vil være en generell pekepinne for det tanzanianske utdanningssystemet.

Jeg skal først ta for meg litt generell informasjon om Tanzania, kvinnesynet i det tanzanianske samfunnet og om utdanningsstrukturen i Tanzania. Jeg skal deretter gjøre rede for kvinners rettigheter i samfunnet før jeg utdyper valg av metode og selve datainnsamlingsprosessen. Til slutt skal jeg gjøre rede for funnene jeg har gjort gjennom datainnsamlingen og gjør en analyse av dem.

2.0 Bakgrunn: Tanzania – et kjønnsbasert samfunn

2.1 Struktur og oppbygging

Den forente republikken Tanzania er et land langs kysten av Øst-Afrika. Tanzania grenser til Mosambik, Malawi og Zambia i sør, den demokratiske republikken Kongo, Burundi og Rwanda i vest, og Uganda og Kenya i Nord. Under ledelsen av Julius K. Nyerere, Tanganyikas første president, ble Tanganyika og Zanzibar samlet i 1964. Det snakkes om lag 130 ulike språk i landet, men Kiswahili har siden Nyereres enhetspolitikk vært nasjonalspråket som snakkes over hele nasjonen. Den sittende presidenten i dag er John P. Magufuli. Til tross for det store mangfoldet av folkegrupper og språk har landet i stor grad klart å oppnå stabilitet og lite konflikter. Dette kan sees som følge av den politiske strukturen, hvor enhet og nasjonsbygging er lagt stor vekt på fra Nyereres politikk og frem til moderne tid (Benjaminsen & Hem, 2017).

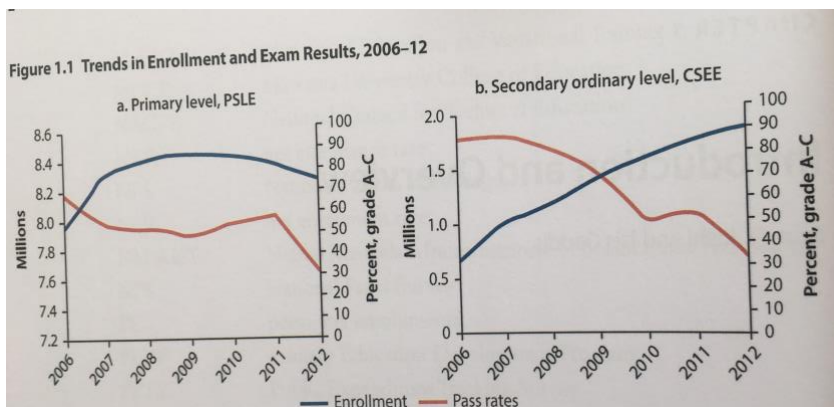
2.2 Utdanning og skolesystem

Wedgewood (2010, 842) beskriver hvordan målet med utdanning i Tanzania i hovedsak er å promotere nasjonsbygging gjennom *self-reliance* – utvikling uten innblanding fra andre land. Videre forteller Wedgewood at Tanzanias utviklingsmål 2025 (United Republic of Tanzania, 1999), ser på utdanning som et verktøy for nasjonal utvikling gjennom å få en større del av befolkningen til å ta høyere utdanning.

Utdanningsløpet er basert på 18-19 års skolegang.

- 2 år *pre-primary* (barnehage)
- 7 år *primary* (barneskole)
- 4 år *lower secondary/O-levels* (Ungdomsskole)
- 2 år *higher secondary/A-levels* (videregående)
- 3-4år høyere utdanning

Av de 18-19 årene i utdanningsløpet er det bare *primary* som er obligatorisk. Mot slutten av *primary* må alle elevene bestå en uteksaminering for å kunne gå videre til *secondary* (Wedgewood, 2010, s. 844). Det er kamp om plassene for å komme videre både på *secondary O-levels*, *secondary A-levels* og høyere utdanning. Det er derfor mange som ikke kommer lengre enn å fullføre *primary*. Mot utgangen av 1990 ble Tanzania rapportert som et land i risiko for å ikke nå målet om universal grunnskoleutdanning innen 2015. For å nå dette målet avvirket de skoleavgiftene for *primary* i 2001. Innføringen av programmet *Primary education development plan* (PEDP) i 2002, har ført til en rask vekst i skoleopptaket som i dag er på rundt 95%. PEDP hadde som mål å få flere barn i *primary*, men også å få elev per lærer forholdet til 40:1. Man kan diskutere om kvaliteten av utdanningsløpet til elevene har sunket, ettersom skoleopptaket steg raskt, mens målet om å få utdannet nok lærere ikke har vært fullt så effektivt (Wedgewood, 2010, s. 845-846).

Dette har ført til at mange ikke består den siste uteksaminering for å kunne gå videre til *secondary*. I 2011 besto 58% av elevene den siste uteksamineringen, mens i 2012 besto bare 31% av elevene den samme prøven. Denne

utviklingen kan man også se fra tabellen over (Joshi & Gaddis, 2015, s. 1-2). Man kan da stille spørsmål om de da har favorisert kvantitet over kvalitet av utdanningen ved å få in flere elever, men ikke nok lærere. Noen år etter PEDP ble innført ble det utviklet lignende program for *secondary* i 2002 (*Secondary education development program - SEDP*) hvor det skulle bli bygget flere skoler, med spesielt fokus på rurale områder (Wedgewood, 2010, s. 846). Også her er det usikkert i hvor stor grad det er en økt kvalitet i skolen, men det gjenstår enda å se.

2.3 Kvinnesynet i det tanzanianske samfunn

Sammenligner man GII indeksen for 2015 (0.544) med 1995 (0.652) (FN-sambandet, 2017) viser det en utvikling hvor ulikheten blir mindre, går det sakte frem. Tanzania er som nevnt et mannsdominert samfunn. Kvinner uten utdanning har få rettigheter og skal tilfredsstillte mannens ønsker og behov. Kvinnen skal blant annet lage mat til ektemannen og familien. Ceesay (2013) forteller at til tross for alt det harde arbeidet kvinnene gjør, blir de hverken verdsatt, rost eller favorisert på noen måte av samfunnet.

2.4 Kvinners rettigheter forsinket

Et nytt grunnlovsforslag om å styrke kvinners rettigheter ble i 2014 godkjent av parlamentet. Grunnlovsforslaget innebærer blant annet at kvinner skal få juridisk beskyttelse mot kjønnsbasert vold, lovfestet rett til å eie og arve land, likeverdige rettigheter i arbeidslivet, rett til fødselspermisjon, få samme rett som menn til statsborgerskap og mulighet til å overføre statsborgerskap til sine barn (Forum For Kvinner Og Utviklingsspørsmål [FOKUS], 2017). Problemet med det nye grunnlovsforslaget er at selv om det er blitt godkjent av parlamentet blir folkeavstemningen stadig utsatt. Om det til slutt skulle bli stemt inn som en del av Tanzanias grunnlov, er det ikke slik at det nødvendigvis vil være en garanti for reelle rettigheter for kvinner ettersom tradisjonell praksis og kulturelle tradisjoner står sterkt i det tanzanianske samfunnet. Dette fører ofte til at kvinner blir nektet sine formelle rettigheter (FOKUS, 2017).

I den tanzanianske grunnloven spesifiseres det per dags dato:

«that the Government and all its agencies accord equal opportunities to all citizens, men and women alike without regard to their colour, tribe, religion, or station in life;»
(The Constitution of the United Republic of Tanzania, 1984, §9-(g))

§9-(g) i grunnloven sier noe om at regjeringen skal gi alle borgere i Tanzania like muligheter, på tvers av kjønn, etnisitet, stamme eller religion. Tar man utgangspunkt i følgende lovgivende paragraf skal menn og kvinner i Tanzania være likestilt og ha samme muligheter. Men, i praksis er det ikke slik det fungerer. Da jeg selv snakket med noen kvinner i Arusha ble jeg fortalt at de blant annet ikke fikk lov å eie jord. De fortalte at det var mennene i samfunnet som ikke lot dem eie jorden, da dette var en manns rettighet, dette grunnet det patrilineære slektskapssystemet hvor slektskapslinjen går gjennom mannen (Wæhle, 2018).

2.5 Hva er *gender equality*?

Gender equality, eller likestilling mellom kjønn, er ikke bare en grunnleggende menneskerett i følge United Nations, men et nødvendig fundament for en fredelig, velstående og bærekraftig verden (United Nations, u.å). Likestilling oppnås når kvinner og menn har samme rettigheter og muligheter i alle samfunnssektorer. Dette inkluderer økonomisk deltakelse, beslutningsprosesser og når kvinner og menns ulike forventninger og behov er like verdsatt og favorisert (Comhionannas Inscne in Éirinn Gender Equality in Ireland, u.å).

Det er også lenge diskutert at likestilling er et vestlig ideal. Bvukutwa (2014) peker på viktigheten av å utvikle likhet mellom kjønnene i de afrikanske landene sør for Sahara. Bvukutwa peker på synet om at *gender* og *gender equality* er lånte begreper fra den vestlige verden som senere har blitt importert og kopiert men at den afrikanske forestillingen om at det ikke vil fungere er en vrangforestilling. Bvukutwa mener likestilling må arbeides med, spesielt i afrikanske omgivelser.

3.0 Teori

3.1 Valg av teori

Jeg har funnet det utfordrende å finne tidligere forskning og litteratur på temaet om hvor likestilte elevene er på skolen. Jeg har av den grunn valgt å fokusere på litteratur om Tanzania, oppfattelsen av kvinner i Tanzania og *empowerment* av kvinner før jeg drøfter forholdet mellom kjønnene i skolen i Tanzania.

3.2 Utvikling og nasjonale mål for likestilling i Tanzania

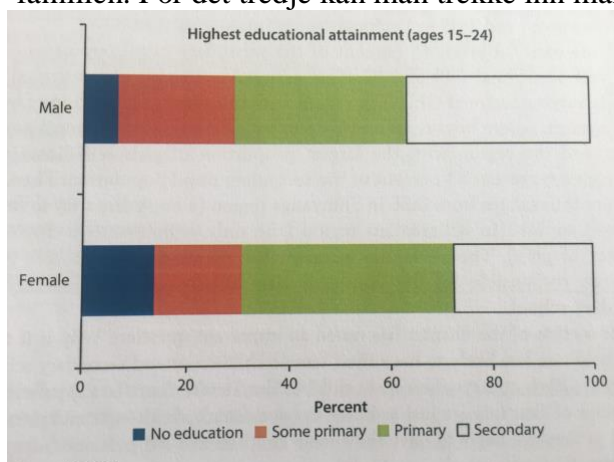
Tilsvarende Norges utdanningsdepartement finner man i Tanzania *The United Republic of Tanzania – Ministry of Education and Vocational Training (MoEVT)*. Her settes det fokus på registrering av skoler, utbedring av infrastruktur og flere tiltak som er med på å støtte opp om likestilling mellom gutter og jenter. MoEVT har i tillegg satt nasjonale mål for likestilling på

agendaen og har et fokus rettet spesifikt mot kjønn (Ministry of Education, Science, Technology and Vocational training, 2010a, referert i Hessen, 2016, 7).

3.3 Forholdet mellom kjønn i opptaket på secondary skolene

Det er små kjønnsforskjeller i skoleopptaket ved *primary*, og det kan i stor grad virke som om kjønnsforskjellene her er utjevnet. Deltakelsen for gutter er 89% og for jenter 90% (Mashaza & Majani, 2018, 139). Når elevene skal videre viser det seg at jenter i mindre grad får inntak til *secondary* enn gutter. Forholdet mellom jenter og gutter i *lower Secondary* er 45/55% og på *higher Secondary* er forholdet 35/65% (Shyllon, 2015, 27). At jenter i mindre grad fortsetter på *secondary* er ikke et resultat av å ikke bestå den siste uteksamineringen av *primary*, men heller et resultat av favorisering av gutter i husholdningens etterspørsel etter *secondary* opplæring i enkelte regioner i Tanzania. I følge Shyllon (2015, 27) er det svært få afrikanske land sør for Sahara enn Tanzania som har en sterkere favorisering av gutter i overgangen fra *primary* til *secondary*.

Shyllon (2015, 27-28) viser til tre faktorer som påvirker hvorfor det er færre jenter enn gutter i *secondary*. Den første faktoren er manglende tilgjengelig informasjon for elever, foreldre og samfunnet generelt om fordelene ved mer skolegang for jenter. Den andre faktoren er at fattigdom, kombinert med likviditets- og kredittmarkedsfeil, som gjør kostnaden for videre opplæring av jentene uoverkommelig for fattige familier (Shyllon, 2015, 28). I 2015 ble skoleavgiftene for *lower Secondary* fjernet, men det forekommer fremdeles høye utgifter til uniform, skoleutstyr og mer. For fattige familier kan dette da bli en byrde og enkelte velger å sende gutter på skolen istedenfor jenter grunnet at jenten skal giftes bort og ”forlater” familien. For det tredje kan man trekke inn mangel på ressurser med hensyn til tilgjengelighet

(Shyllon, 2015, s. 33).

(*secondary* er ofte lengre vekke), mangelen på tilstrekkelig kvinnelige lærere, rollemodeller og mentorer og toalettfasiliteter som en faktor for hvorfor flere jenter ikke går videre til *secondary* (Shyllon, 2015, 28). Tabellen til venstre viser en statistikk over jenter og gutters gjennomsnittlige utdanningsløp.

3.4 Empowerment

Empowerment er et mye brukt konsept, og det finnes derfor mange ulike definisjoner på fenomenet (Kanji 1995; Friedman 1989; and Deere and Leon 2001). *Empowerment* omhandler ofte forholdet til kvinner og likestilling. Mange konseptualiserer *empowerment* som en frigjøringsprosess med ulike stadier (Batliwala, 2007, s. 558). Batliwala (1994) gir en nyttig definisjon om konseptet *empowerment* som en kompleks prosess for å transformere maktforhold mellom enkeltpersoner og sosiale grupper.

Det er mange forhold i et samfunn som vil påvirke kjønnene på ulike måter. Dette gjelder også for utdanning. Man finner i dag at det er en bred enighet om å bruke utdanning som et verktøy for å styrke kvinners stilling i samfunnet. Det er i tillegg dokumentert at utdannede kvinner endrer adferd, og at dette er med å styrke deres rettigheter og synet på dem i samfunnet generelt (Feldberg, 2013, 176). Også helsesituasjonen for store deler av befolkningen i landet vil forbedres ved at kvinner får utdanning da kvinner i hovedsak er de som har det største ansvaret for barn, syke og gamle i utviklingsland. Utdannede kvinner vil i større grad få økt selvsikkerhet og selvfølelse, og se viktigheten av å utdanne sine barn (Feldberg, 2013, 176).

«Women's empowerment is catalytic and central to achieving social and environmental goals. Women are central actors making the case for the sustainable development triple-win strategy – meaning economic growth, social development, and environmental sustainability – Rebeca Grynspan» (Taylor, 2014)

Taylor (2014) viser til at kvinners økonomiske *empowerment* korresponderer med familienes økte velferd og ernæring, vekst i utdanningsnivået for jenter og økonomisk vekst for samfunnet som en helhet. Kvinnelige entreprenører og bedriftseiere viser seg å ha positiv innvirkning på landets økonomiske velvære. Samtidig viser det seg at forekomsten av fattigdom blant kvinner, samt kvinners sårbarhet, er spesielt markert i de afrikanske landene sør for Sahara, hvor kvinner ofte møter flere hindringer i å starte og opprettholde bedrifter (Taylor, 2014).

«The challenge is access to finance, simply because women don't own property. (...) They're supposed to provide collateral, but due to social and cultural norms and

values of African societies, most of the time women don't own such properties. So, this becomes a big challenge in accessing finance.» (Taylor, 2014).

Taylor (2014) viser til at konsekvensene av svak eiendomsrett for kvinner er sterkest om en kvinne skiller seg eller blir gjort enke. De mister da ofte retten til å bruke mannens jorde og land, og mister dermed inntektskilden. Å sette fokus på *empowerment* viser seg å ikke bare åpne opp dører for kvinnene, men øker utviklingen og veksten i samfunnet generelt. Dette fokuset vil være med på å redusere ekstrem fattigdom, bidra til utbygging av samfunnet og fremme inkluderende vekst (USAID, 2018)

3.5 Kjønn og maktforhold

Et av de mest vedvarte mønstrene i maktfordeling er ulikhetene mellom kvinner og menn. Disse ulikhetene kan bli sett ut fra perspektiver som rolle, atferd og holdninger som samfunnet definerer som hensiktsmessig for kjønnene (European Institute for Gender Equality, 2019). Det blir foreslått at vi tenker på makt relasjonelt og ser det som et aspekt av alle menneskelige relasjoner (Barrett, Stokholm & Burke, 2012, 465). Ser man på dette i perspektiv av Tanzanias historie, tradisjon og kultur, kan man tenke at forholdet mellom menn og kvinner er basert på et maktforhold. Da jeg snakket med en kvinnelig lærer ble jeg blant annet fortalt at når kvinner er i en manns nærvær skal de ikke snakke høylytt. Kvinnen skal senke stemmen for å ikke forstyrre, men heller gjøre det behagelig for mannen. Dette viser maktforholdet mellom menn og kvinner i samfunnet hvor kvinnen skal tilpasse seg mannen og at det er mannen som har den dominerende posisjonen i samfunnet. Slik som Batliwala (1994) definerer *empowerment* sier hun at dette er en prosess for å transformere maktforhold. Dette skal jeg se mer på videre i oppgaven.

4.0 Metode

4.1 Forskning og designprosess

Christoffersen og Johannessen (2012, 16) forteller at de viktigste kjennetegnene ved forskningsmetode er åpenhet, systematikk, grundighet og dokumentasjon. Man skiller vanligvis mellom tre typer forskning: naturvitenskap, humaniora og samfunnsvitenskap. Samfunnsvitenskap består både av kommuniserende og tolkende mennesker. Her står skolen sentral, og det er derfor en samfunnsvitenskapelig forskningsmetode min oppgave faller inn under (Christoffersen & Johannessen, 2012, 17).

Undersøkellesdesignet kan beskrives som et eksplorativt design ettersom jeg i utgangspunktet hadde lite kunnskap om temaet (Gripsrud m.fl, 2010, 38-39). Målet var å lære, og forstå mer om hvordan likheter eller ulikheter mellom gutter og jenter utspiller seg i skolen. Av den grunn, kan vi si at prosjektet er en induktiv metode, der forståelse av fenomenet er formålet (Christoffersen & Johannessen, 2012, 81-82).

4.2 Kvalitativ og kvantitativ metode

Å skille mellom kvalitativ og kvantitativ metode betyr ikke at samfunnsforskningen *enten* er kvalitativ *eller* kvantitativ. Det kan være en overveielse av kvalitativ eller kvantitativ metode i undersøkelsen, men det er også mulig å kombinere de to metodene i samme undersøkelse (Christoffersen & Johannessen, 2012, 17). Jeg har tatt utgangspunkt i kvalitative metoder men med innspill av en kvantitativ elevundersøkelse for å samle inn det nødvendige datamaterialet. Forskjellen mellom kvalitativ og kvantitativ metode er i hovedgrunn graden av fleksibilitet (Bernhard, 2004 referert til i Christoffersen & Johannessen, 2012, 17). Kvalitative metoder er i større grad fleksible, og tillater større grad av spontanitet og tilpasning i interaksjonen mellom forsker og informant. Det blir lagt fokus på åpne spørsmål som ofte kan åpne opp for en fri dialog mellom de to, eller flere, partene. Kvantitative metoder er generelt lite fleksible og skjer ofte gjennom spørreundersøkelser og bruk av spørreskjemaer. Her blir det ofte stilt like spørsmål, i samme rekkefølge, til flere deltakere og det blir ofte gitt svaralternativer på forhånd (Christoffersen & Johannessen, 2012, 17).

4.3 Datainnsamlingens struktur og utvalg

Under datainnsamlingsprosessen ønsket jeg å få et bredt spekter av deltakere. Da ønsket jeg å hente data fra både lærere, rektor og elever ved skolen. Dette ble gjort på ulike måter:

- Semistrukturerte intervjuer
- Observasjoner i og utenfor klasserommet
- Elevundersøkelser via spørreskjema

Datainnsamlingsprosessen ble gjennomført i løpet av de tre ukene vi var i praksis. På forhånd utformet jeg en semistrukturert intervjuguide hvor spørsmålene for samtalen var forhåndsbestemt, men med mulighet for å åpne opp for andre vinklinger. Ved å gjennomføre intervjuer på denne måten åpner det opp for informanten til å formulere svaret sitt på en egen måte samtidig som spørsmål, temaer og rekkefølge kan variere (Christoffersen & Johannessen, 2012, 79).

Jeg gjennomførte fire intervjuer med lærere/reaktor, observasjoner i klasserommet og skolegården samt 55 elevundersøkelser via spørreskjema. Det er under sistnevnte at den kvantitative metoden ble brukt. Jeg laget på forhånd et skjema hvor elevene skulle svare på hva som skiller gutter og jenter på skolen deres. Her fikk de på noen av spørsmålene svaralternativene ”yes”, ”no” og ”I am not sure”. I tillegg la jeg til rette for at de skulle utdype svarene de avga. Det ble valgt ut elever fra *form one* og *form five* (første året av *lower secondary* og første året av *higher secondary*). Det eneste de skulle informere om dem selv var hvilket klassetrinn (*form*) de var fra, hvor gamle de var og om de var gutt eller jente. På denne måten ble deres anonymitet ivaretatt, men det ga meg mulighet å strukturere undersøkelsene i etterkant og sammenligne dem basert på kjønn og alder.

4.4 Validitet og reliabilitet

Validitet betyr gyldighet, og i denne sammenheng vil det handle om datamaterialets troverdighet (Christoffersen & Johannessen, 2012, 24). Christoffersen & Johannessen (2012, 23) forteller at datamaterialet ikke nødvendigvis er selve virkeligheten, men en representasjon av den. For å styrke datamaterialets validitet tok jeg derfor i bruk ulike tilnæringer til den kvalitative metoden (intervju og observasjon) samt kvantitativ metode for å deretter kombinere og sammenligne resultatene.

Reliabilitet omhandler i stor grad hvor nøyaktig dataen som undersøkes er, tilgjengeligheten til dataen, innsamlingen og bearbeidingen av disse datamaterialene (Thurén, 2009). På grunnlag av oppgavens reliabilitet har jeg lagt vekt på å være nøyaktig med ordlegging. Derfor legger jeg transkriberingene med som vedlegg på engelsk. Når jeg bruker sitat fra informantene forblir dette på engelsk, før jeg diskuterer dem på norsk. Slik vil det ikke oppstå oversettelser som endrer budskapet eller meningen til informantene.

4.5 Ethiske overveielser

Alle deltakerne skal kunne vite at deres anonymitet blir ivaretatt slik at de ikke skal kunne identifiseres (Christoffersen & Johannessen, 2012, 41). I datainnsamlingsprosessen tok jeg bevisste valg ut ifra dette, og opplyste om anonymitetsaspektet ovenfor alle mine informanter. Jeg ga klar og tydelig beskjed til både intervjuobjektene og elevene som deltok i elevundersøkelsen om at det var frivillig å delta. Til alle informantene forklarte jeg hensikt og målene med oppgaven. Jeg leste opp samtykkeskjema for hver informant jeg skulle ha intervju med, og fikk muntlig samtykke av dem. Fordi elevundersøkelsene skulle være

anonyme fikk jeg både muntlig og skriftlig samtykke av ledelsen ved skolen til å gjennomføre disse, og måtte derfor ikke meldes inn til NSD.

4.6 utfordringer ved datainnsamlingsprosessen

Det er selvsagt at ved en slik datainnsamlingsprosess kommer det også utfordringer i ulik grad. Under intervjuene med lærerne og rektor synes jeg i noen tilfeller at det var vanskelig å vite om de fortalte meg det de mente, eller bare det jeg ville høre. Tanzania er et land som i stor grad bygger på kulturelle tradisjoner. Kulturen har lenge vært at mannen er overhodet i familiene, og kvinner arbeider i hjemmet. Når det de senere årene har oppstått et økt fokus på kvinners rettigheter og *empowerment* av kvinner, vil dette i enkelte kulturer være som en kontrast for deres tradisjoner. En del av befolkningen vil muligens da ikke se nødvendigheten med likestilling, da de følger deres egne tradisjoner. Å da vite om de deler dette synet, men forteller meg det jeg ønsker å høre fordi de er klar over mitt vestlige syn på saken, er vanskelig å vite. Dette kan derfor gjøre det utfordrende å validere noe av datamaterialet, spesielt intervjuene. For å unngå dette prøvde jeg å legge fokus på å stille åpne spørsmål, og unngå å vise min egen mening til temaet.

Også språkbarrieren må nevnes som en utfordring, både under intervjuene og elevundersøkelsen. Jeg opplevde under hvert intervju at jeg ofte måtte repetere og/eller omformulere spørsmålet for å gjøre meg forstått. Dette kan ha gjort at de svarte på en annen måte enn det de ville ha gjort om intervjuet gikk på morsmålet deres, *kiswahili*.

Når det kommer til observasjonene er utfordringen her å være systematisk nok til å få med seg det som er relevant. I noen tilfeller vil det være tilfeldig at hendelser utløper seg slik de gjør, og det er ikke alltid at man vet bakgrunnen. Å derfor si at en observerte ulikheter eller likheter mellom kjønnene basert på en hendelse vil dermed ikke nødvendigvis representere virkeligheten, men i enkelte tilfeller være unntak fra virkeligheten. Også observasjon av læreren i klasserommet kan ha vært preget av min tilstedeværelse, og dermed vise et urealistisk bilde av virkeligheten.

5.0 Funn og analyse

Funnene og resultatene jeg har hentet fra datainnsamlingen er varierende. Jeg har hentet data fra en vid gruppe informanter, og innhentet dem på ulike måter. Ved å gjøre dette er det større sjanse for dataens mulighet til å besvare problemstillingen. Jeg vil legge frem og presentere funnene mine i ulike kategorier:

- Observasjon
 - I klasserommet
 - Utenfor klasserommet
- Informantenes oppfattelse
- Elevundersøkelsene

5.1 Observasjon

Den aller første datainnsamlingsprosessen jeg begynte med var observasjon i klasserommet. Her observerte jeg hovedsakelig lærernes praktisering. Jeg startet også fortløpende med observasjon utenfor klasserommet, da både observasjon av elever og av lærere.

5.1.1 I klasserommet

Under praksisoppholdet ønsket jeg å ha fokus på å observere læreres undervisningstimer. Dette var med den hensikt å observere hvordan lærerne behandlet jenter og gutter. Under observasjonene i klasserommet hadde jeg fokus på to hovedpunkt:

- Hvor ofte gutter/jenter svarer på spørsmål som blir stilt
- Hvordan elevene er organisert i klasserommet

Jeg observerte flere undervisningstimer, men tok bare datainnsamling fra fire av dem.

Jeg laget klassekart og skrev inn hvor jenter satt, og hvor gutter satt. Klassekartet viser hvor tavlen er, og radene går fra 1 (nærmest tavlen) til 7/8 (lengst vekk fra tavlen). Kartene viser undervisningstimer fra *form one* og *form three*.

Observasjon 1a) - Organiseringen av elevene i klasserommet

Klasserom a)

Tavle

G	J	J	G	G	J	J	J
J	J	J	J	J		J	G
J	J	G	J	G	G	J	G
G		G	G	G	J	J	J
G	G	G	G			G	G
G		G	G			G	G
G	G	G	G	G	G	G	G

Klasserom b)

Tavle

J	J	J	J	J	J	J	J
G	G	J	J	J	J	J	G
G	J	J	J	J	J	G	G
J	J	J	J	J	G	G	G
J	J	G	G	G	G	G	G
J	J	G	G	G	G	G	G
G	G	G	G	G	G	G	G
G	G	G					

Klasserom c)

Tavle

J	J	J	J	J	J	J	J
J	J	J	J	J	J	J	J
J	J	J	J	G	J	G	J
G	G	G	J	J	G	G	G
G		G	G	G	G	G	G
G	G	G	G	G	G	G	G
G	G	G	G	G	G	G	G

Klasserom d)

Tavle

J	G	G	G	G	G		
J	G	J	J				
G	J	J	J	J	J		
G	G	J	J			J	J
G	G	G	G				J
G	G	G					G
	G	G	G			G	G

I alle klassene jeg observerte var jentene nærmest tavlen i klasserommet, og guttene var på lik linje dominerende lengst vekk fra tavlen, noe klassekartene bekrefter. Det var i alle klassene enkelte avvik, hvor for eksempel gutter også sitter lengre fremme. Samtidig var disse avvikene få. Det samme gjaldt jentene også, hvor det i noen tilfeller var enkelte jenter som satt lengre bak. Men, jeg fant i motsetning ikke én eneste jente som satt på bakerste rad i klassene jeg var på besøk hos.

Det mest i oppsiktsvekkende klassekartet er klasserom c). Her kan man nesten skimte en horisontal linje som går tvers over klasserommet som skiller jentene fra guttene. Det er ingen jenter som sitter lengre bak enn rad 4, og heller ingen gutter som sitter lengre fremme enn rad 3. På den motsatte enden av spekteret kan man trekke inn klasserom d). Her finner man at gutter er i flertall på rad 1 og 2 i forhold til jenter (som var tilstede). Man kan fremdeles se et tydelig skille mellom gutter og jenter ved midten, men det viser flere gutter på de første radene, sammenlignet med de andre klasserommene. Klasserom a) og b) viser også tydelig skille mellom de to kjønnene, men er mer eller mindre et midtpunkt mellom de to motpolene. Dette viser bare fire klasser på skolen, men i og med at det var såpass tydelig mønster er det mulig å tenke seg til at det kan være tilsvarende i de andre klassene også. Jeg fikk blant annet fortalt fra mine medstudenter som hadde undervisning i *form two* at det i lik grad hos dem også var jentene foran, og guttene bak. Jeg ble fortalt av informantene at kontaktlæreren (*head of class teacher*) skal plassere elevene, og at de ønsker at elevene sitter sammen med det motsatte kjønn. I de roligere klassene får elevene velge selv så lenge de oppfører seg. En kvinnelig informant (Marianne, vedlegg 1) fortalte at jentene selv ønsker å sitte foran da de mener de får bedre kontakt med læreren på den måten. I tillegg kan man trekke inn kjønns sosialisering for å begrunne mønsteret man ser i klasserommet. Den sosiale settingen i skolegården manifesteres også i klasserommet med at jentene ønsker å sitte med jentene og det samme gjelder guttene.

Observasjon 2a) – gutter/jenter elevaktivitet

Klasserom a)

Lærer: Anne

Antall gutter: 31

Antall jenter: 18

Antall ganger

gutter får svare: 30

Antall ganger

jenter får svare: 24

Klasserom b)

Lærer: Anne

Gutter: 32

Antall jenter: 27

Antall ganger

gutter får svare: 20

Antall ganger

jenter får svare: 16

Klasserom c)

Lærer: Fredrik

Antall gutter: 31

Antall jenter: 24

Antall ganger

gutter får svare: 17

Antall ganger

jenter får svare: 14

Klasserom d)

Lærer: Geir

Antall gutter: 23

Antall jenter: 12

Antall ganger

gutter får svare: 6

Antall ganger

jenter får svare: 7

Med utgangspunkt i statistikken ovenfor som viser hvilket kjønn som fikk svare på spørsmål fra læreren og hvor ofte i løpet av en undervisningsøkt, observerte jeg at det i de fleste tilfellene var relativt likt mellom kjønnene, men med et lite flertall av gutter som fikk svare, med unntak av klasserom d). Til gjengjeld er også guttene i flertall i hver klasse. Det må i tillegg legges merke til at jeg ikke har tatt høyde for hvor aktive guttene var i forhold til jentene. Det er også mulig å tenke seg at min tilstedeværelse i undervisningen har påvirket lærernes fokus på å la begge kjønnene svare i lik grad.

Observasjon 3a) – jenter og praktisk deltakelse

Da vi selv underviste klassene la vi fort merke til at elever fra begge kjønnene var ivrige på å svare på spørsmål vi stilte, men da vi ønsket å gjøre praktiske forsøk med elevaktivitet og elevdeltakelse ved tavlen ble jentenes deltakelse nærmest fraværende. Under den ene undervisningstimen trengte vi elever fremme med tavlen for å demonstrere solsystemets oppbygging. Vi spurte om 8 elever kunne hjelpe oss fremme med tavlen. Mange av guttene sprang bort til tavlen for å hjelpe oss, men ingen jenter. Jentene satt stille på pulten sin uten å vise interesse for deltakelse. Vi ga igjen beskjed om at vi ønsket 4 gutter, og 4 jenter til å delta. Jentene deltok da til slutt. Det vi derimot diskuterte etter timen var hvorfor ingen av jentene ønsket å være med til å begynne med, da de er aktive med å svare på spørsmål i timen. Vi begynte å lure på om enkelte av lærerne generelt unngår å bruke jenter i praktiske forsøk og om dette er noe elevene er innlært med. At det er guttene som skal frem og hjelpe læreren, og ikke jentene da dette nesten virket fremmed for dem.

Observasjon 4a) - anerkjennelse

Noe som også må nevnes er at under Marianne sin undervisningstime ble elevene delt inn i elevgrupper hvor noen av dem skulle oppsummere kort for klassen om hva de hadde lest. De i stor grad rene gutte- og jentegrupper. Det var fire grupper som skulle presentere emnet sitt, to jentegrupper og to guttegrupper. Det jeg da la merke til da var at da jentegruppene var ferdig å presentere ga klassen dem applaus. Dette gjaldt for begge jentegruppene. Da guttegruppene var ferdig å presentere satt de seg rolig tilbake på plassene sine, uten at klassen ga noen form for applaus eller jubel til dem. Både observasjon 3a og 4a kan bli sett på som en kontrast til observasjon 2a, hvor det i stor grad var likhet mellom kjønnene. Observasjon 3a og 4a viser derimot en form for ulikhet mellom dem. Grunnen til at jentene får applaus og anerkjennelse kan tolkes flere veier. 1) Det kan være en måte å gi jentene positiv støtte og *empowerment*. Eller 2) Det blir gitt applaus til jentene fordi det ikke blir antatt at jenter klarer å presentere foran en klasse.

5.1.2 Utenfor klasserommet

Da jeg skulle observere uteområdet opplevde jeg dette som mer utfordrende enn i klasserommet. I klasserommet hadde jeg en klar plan om hva jeg skulle se etter der, mens på uteområdet opplevde jeg at jeg hadde mindre kontroll over situasjoner som utspilte seg da jeg ofte ikke visste de bakenforliggende årsaken. Jeg var i tillegg på forhånd ikke klar over hva jeg burde se etter her.

Observasjon 1b) – arbeid i skolegården

Hver dag var noen av elevene satt opp til å arbeide i skolegården. Dette kunne være alt fra luke bed, vaske gangene, flytte steiner osv. Her opplevde jeg en segregering mellom gutter og jenter. Jentene vasket gangene, mens guttene klippet gress, luket bed og flyttet steiner – altså det mer fysisk krevende arbeidet. Dette opplevde jeg som en gjenspeiling av familiekulturen i hjemmet, hvor kvinnen vasker og steller hjemmet, mens mannens arbeid i større grad er fysisk krevende.

Observasjon 2b) – straff i skolegården

Jeg observerte at jenter ble utsatt for fysisk straff 19 ganger, mens gutter 24 ganger. Datamaterialet jeg har om straff i skolegården ser jeg derimot på som lite relevant og unøyaktig. Dette på grunnlag av at jeg ikke vet de bakenforliggende grunnene til hvorfor elevene ble straffet, i tillegg til at ettersom vi ofte hadde undervisning selv fikk jeg ikke observert alle tilfellene da det ble utført fysisk straff.

Observasjon 3b) - matsservering

I den typiske tanzanianske familien er tradisjonen at mannen skal bli servert først, og kvinnen til slutt. Dette fikk jeg høre fra flere kilder. Derfor valgte jeg å stille spørsmålet om de følger denne tradisjonen også i skolen. Da elevene skulle spise virket det ikke som at de stilte seg i kø etter kjønn, men rett og slett utfra hvem som kom til kantinen først. De som kom der først fikk servert mat først, uten å ta forbehold om kjønn, noe som kan være motstridende med kulturen og samfunnet utenfor skolen.

Observasjon 4b) – Sanitære forhold

En stor utfordring for jenter i skolen er knyttet opp mot når de når pubertetsalderen og får menstruasjon. Dette vil i mange tilfeller komme i konflikt med utforming av de sanitære forholdene på skolen (Sommer, 2009, 521).

På bildet til venstre ser man ett av jentetoalettene på skolen. De resterende jentetoalettene ser i stor grad lik ut som dette, og det samme gjør guttenes. Det var tydelig at det legges lite vekt på rengjøring. Det var ikke vann i springen eller toalettene, ingen bossbøtte og heller ikke toalettpapir. Noen av toalettene manglet også dør. Dette viser hvor lite skolen tar hensyn til jenters biologiske utvikling og også utfordring, noe som i mange tilfeller resulterer med at jentene må holde seg hjemme under menstruasjon. CNN Wire utdyper at 1 av 6 jenter, eller 16% av jentene på *secondary* i Tanzania er hjemme under menstruasjon (CNN Wire, 2018). Mange jenter vil

dermed ende opp med å være vekke 4-5 dager i måneden og gå glipp av undervisning (The World Bank, 2018). De fleste jenter har heller ikke mulighet til å lese eller studere hjemme, da de færreste av dem har tilgang til skole- og pensumbøker. Da jeg snakket med rektor spurte jeg om lærerne eller skolen på noen måte la til rette for at jentene skal kunne ta igjen det de har gått glipp av når de er hjemmeværende under menstruasjon. Han fortalte meg at det ikke var noen prosedyre på dette og at jentene selv har et ansvar for å få med seg det som er nødvendig på skolen (Roger, vedlegg 1). Det jeg stiller meg kritisk til da er hvordan skolen fraskriver seg ansvar for jenters læring når de ikke tilrettelegger for deres anatomi og

utvikling. Når jeg sammenlignet guttedoene med jentedoene var de i stor grad like, og det er i dette tilfellet da snakk om likhet, og at jenter og gutter ikke blir gjort forskjell på. Men likestilling betyr ikke at man skal bli behandlet likt på alle områder. Dette er et eksempel på en likhet som fører til forskjeller, noe jentene må lide for grunnet deres naturlige utvikling som skolen ikke tilrettelegger for.

5.2 Informantenes oppfattelse

Når jeg nå tar utgangspunkt i informantenes oppfattelse av kjønnsrollene i skolen tar jeg utgangspunkt i intervjuene med lærerne og rektor ved skolen. Jeg har plukket ut det jeg synes er den viktigste informasjonen for å kunne besvare oppgaven og har derfor valgt å dele det inn i fem under-kategorier:

- 1) Informantenes oppfattelse av likestilling mellom kjønnene på skolen
- 2) Informantenes inntrykk av gutter og jenter på skolen
- 3) Informantenes forventninger til gutter og jenter på skolen
- 4) Informantenes syn på praktiseringen av uønsket graviditet

Jeg tar som nevnt utgangspunkt i datamaterialet fra intervjuene med lærere og rektor. Dette inkluderer to kvinnelige informanter og to mannlige informanter. For å kunne omtale dem men fremdeles ta vare på deres anonymitet bruker jeg derfor fiktive navn.

- Roger (mannlig rektor)
- Donna (kvinnelig lærer)
- Marianne (kvinnelig lærer)
- Fredrik (mannlig lærer)

5.2.1 Informantenes oppfattelse av likestilling mellom kjønnene på skolen (vedlegg 1)

Alle de fire informantene forteller i stor grad det samme. At alle elevene, uansett kjønn, er likestilt. ”*The rules are the same for boys and girls. Teaching is the same, class is the same, teachers are the same. That makes them equal.*” (Roger). Alle informantene legger spesielt vekt på at alle lærer det samme, på samme måte, av de samme lærerne (vedlegg 1). Men, det er ikke nødvendigvis slik at de fremstår som likestilte av den grunn. Marianne la også vekt på dette. Hun fortalte at det ikke er noen av kjønnene som er mer privilegert enn det andre, de er alle studenter på samme nivå, men etterhvert som intervjuet fortsatte viste hun fort en annen mening om temaet.

«Although there is gender differences (...) Girls are bullied in the canteen. They are bullied by boys who are mischievous in school and they tend to go there in the cafeteria to bully the girls, because they are girls. They see themselves as the better gender and think "I am a boy, I am a man. I must get service after me.» - Marianne

Da jeg spurte henne videre om hun trodde det var lærere på skolen som så på gutter som det bedre kjønn og dermed ville gjøre forskjell på gutter og jenter på grunnlag av dette svarte hun klart og tydelig ja, det var det. En ville nok ikke merke det på måten de underviste på mente hun, men se det på måten de behandler jenter og kvinner på, både elever og kollegaer på skolen. Marianne fortalte i etterkant av intervjuet at noen av informantene jeg skulle intervjuer kanskje ikke kom til å fortelle meg det de mente, men heller det jeg ville høre. Donna fortalte at hun mente at *gender equality* burde bli lagt mer fokus på i undervisningen enn den gjør i dag. *"Even in the students you'll find the male students telling the female students that you are always a woman, you can't tell me anything."* (Donna, vedlegg 1). En elev fra *form five* fortalte meg under en feltsamtale at hun hadde opplevd å bli diskriminert av mannlige lærere på skolen, på grunnlag av at de var jenter. Hun opplevde seksuell trakassering av mannlige lærere, noe som hun fortalte virket krenkende. Hun fortalte at det hendte oftere før, men at det også skjer i dag. Man kan trekke alle disse eksemplene inn som en videreføring av det mannsdominerte samfunnet utenfor som blir infiltrert i skolen, til tross for at skolen legger fokus på å støtte opp om og legge til rette for likestilling av kjønnene. Jeg spurte i tillegg informantene om det var noen av kjønnene som hadde en fordel eller ulempe på skolen. Noen svarte at det var ingen som hadde en fordel eller ulempe, men at de alle var like. Roger fortalte derimot at *"Girls are more in advantage (...) girls are more privileged than boys"*. Dette på grunnlag av at det er flere kvinnelige lærere på skolen enn menn. Donna mente det motsatte. Hun mente at jenter hadde en ulempe, mens gutter hadde en naturlig fordel på skolen. Dette begrunnet hun med at for eksempel jenter blir får uønsket oppmerksomhet når de skal til og fra skoleveien, mens gutter gjør ikke det.

Noe som kommer tydelig frem når jeg spør informantene om hva de tenker om likestilling mellom kjønnene i skolen er fokuset på *empowerment* av jentene. Jeg spurte informantene om jenter og gutter burde lære det samme. Marianne nevner her at hun mener de bør lære det samme, da målet er å *empower* jentene. Fredrik kommer også inn på det samme da vi snakker om at jentene ofte blir mobbet av guttene på skolen – *"We need to empower the girls in our*

society. Very necessary.”. Donna (vedlegg 5) nevner også at *empowerment* er noe som blir vektlagt i dag.

5.2.2 Informantenes inntrykk av gutter og jenter på skolen (vedlegg 2)

Informantenes inntrykk av jentene:

Alle informantene forteller at jentene gjør det best på skolen i form av akademiske resultater. Donna trekker inn at jentene har en høyere pugge-kapasitet. Hun forteller at de ikke nødvendigvis forstår alt, men at de klarer å pugge. Slik hun forteller om det virker det nesten som om dette ligger i deres biologiske gener. At alle jenter har en medfødt puggeevne. Marianne nevner at jenter følger bedre med i undervisningen, leser mer etter timen og setter seg foran i klasserommet for at de da mener de får bedre kontakt med læreren og det som undervises. Mange av informantene utdyper også at jenter har mange oppgaver i hjemmet, som å lage mat og vaske.

Informantenes inntrykk av guttene:

Pugge-evnen som Donna forteller at jenter har, har gutter i motsetning ikke. Marianne forteller at på samme måtene som jentene setter seg foran, setter guttene seg bakerst i klasserommet for å kunne ta del i annen virksomhet i tillegg. Hun fortsetter med å si at guttenes fokus ikke er på skolen, men at de tenker på å bli musikere og tjene penger istede for å bruke tid på å studere. Fredrik forteller også at gutter er mer rampete, og gjør ting de ikke skal og blir derfor straffet mer enn jenter.

Når informantene forteller om deres ulike inntrykk av jenter og gutter på skolen er det flere av dem som er bastante i sine påstander. De sier at jenter er slik, og gutter er slik. Til tross for at ingen av informantene nevner dette ordrett kan det virke som at det generelle inntrykket av jenter er at de jobber flittig med lekser og sitter pent og pyntelig på pultene sine og lærer i undervisningstimer. Det kan virke som et inntrykk om at jentene er sjenerte og ikke gjør mer ut av seg mens de er på skolen. Et tidligere prosjekt som omhandler kjønnsrollene mellom gutter og jenter i undervisningstimer i Tanzania støtter opp om denne påstanden. Thomas & Rugambwa (2013, 139) utdyper hvordan de opplevde under sitt prosjekt i Tanzania at lærere oppfattet jenter som sjenerte i klasserommet. Det kan virke som at guttene blir sett på som rebelske og lite flinke på skolen, og at uansett hva som blir gjort vil guttene forbli svakere enn jentene i skolesammenheng. Dette sier informantene skyldes blant annet den faktoren at

guttene mangler motivasjonen som jentene har fordi det er vanskelig å få arbeid etter endt utdanning.

5.2.3 Informantenes forventninger til gutter og jenter på skolen (vedlegg 3)

Når det kommer til det jeg oppfatter å være informantenes forventninger til gutter og jenter på skolen henger dette tett sammen med dataen som kommer frem i vedlegg 2 som beskriver inntrykket av de ulike kjønnene. Forventningene til jentene er at de skal være flinke på skolen og prestere bra, til tross for utfordringer i form av mer arbeid enn gutter i hjemmet og et syn fra deler av samfunnet om at de er mindre verdifulle enn gutter. Roger forklarer at grunnen til at de gjør det bedre på skolen er at de har et ansvar og en plikt til å hjelpe familien, og at dette motiverer dem. Det samme nevner Marianne som en faktor om hvorfor de gjør det bedre på skolen. Hun nevner også faget *domestic science*, hvor jenter skal lære å lage mat og gjøre rent i huset. Det er også et par gutter som deltar i faget, men på premisset om at de skal lære å lage mat for å få arbeid som kokk i hotell- eller restaurantbransjen. Med introduksjonen av et slikt fag, som i hovedsak er forbeholdt jenters plikt i hjemmet, vises det en forventning, om at når jentene skal ta vare på hjemmet, både under og etter endt utdanning. Dette gjelder også de jentene som fortsetter på høyere utdanning, og man kan si at det er et krav om dobbelt arbeid.

En kan stille spørsmål om lærernes forventninger til guttene er at de skal gjøre det dårlig. Alle informantene forteller at en stor del av guttene ikke gjør det bra på skolen fordi de er rampete og ikke tar utdanningen seriøs nok. Er lærerne forutinntatte med holdninger at guttene ikke gjør det bra på skolen, før guttene i det hele tatt får muligheten til å bevise lærerne feil?

Ser man på statistikken som er vist tidligere i oppgaven ser man at det er flere gutter som fortsetter på høyere utdanning enn jenter. Dette motbeviser på mange måter begge påstandene over. Når flere jenter generelt gjør det bedre enn gutter og får bedre resultater på skolen, hvorfor er det da ikke et flertall av jenter i *higher secondary* og høyere utdanning? Også påstanden om at guttene er forventet å ikke bestå i lik grad kan motbevise med akkurat dette – det er flere gutter i *higher secondary* og høyere utdanning enn det er jenter.

5.2.4 Informantenes syn på praktiseringen av uønsket graviditet (vedlegg 4)

Informantene har ulike meninger om måten regjeringen og skolene må håndtere jenter som blir gravide mens de går på skolen. Reglene for jenter som blir gravide er regulert av staten, noe skolene derfor må følge. Grunnen til at jeg tar opp dette som et eget tema er da dette støtter opp om samfunnets gjennomsyrende syn på jenter hos enkelte informanter.

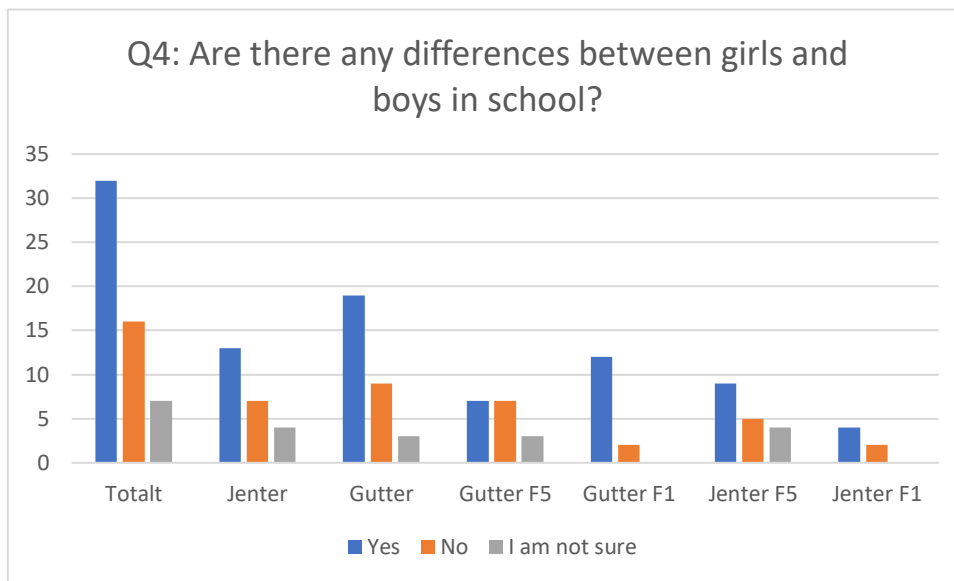
Roger forteller at grunnen til at jenter blir kastet ut av utdanningssystemet i landet når de blir gravide er for å stoppe dårlig oppførsel hos jenter. «*And actually it is true, how can you stay with someone who is having a baby at home? She will not stay peaceful in the class. She will be thinking.*» (Roger). Roger presiserer i tillegg at han mener loven om at jentene blir utvist er bra. Når jeg spør om hva han synes om jenter som er blitt voldtatt – hvor de ikke har samtykket til samleie eller ønsket å bli gravide svarer Roger at det finnes forskning på at noen jenter aksepterer voldtekt. Dette uttrykker han videre ved å legge frem at jenter som har kommunisert med voldtektsmannen på forhånd i en viss grad viser samtykke, og at disse jentene fortjener å bli utvist. Det Roger forteller mener jeg viser den lave statusen kvinner har generelt i samfunnet.

De kvinnelige informantene deler derimot ikke dette synet om reglene for gravide jenter. Donna forteller at det er ulike grunner til at unge jenter blir gravide og at hun ikke liker regelen om at jenter da skal utvises. Her trekker hun blant annet inn at jenter kan ha blitt voldtatt, og at man ikke må fordømme dem av den grunn når de ikke selv nødvendigvis har skyld i graviditeten. Marianne påpeker at utfallet for jentene som blir utvist fra skolen er ødeleggende for dem og at det er som om livene deres ender. De har ingen flere muligheter til å komme seg videre. For gutter som går på skole som gjør en jente gravid vil dette også resultere i utvisning, men i mange tilfeller vil foreldre velge å betale store summer for at gutten skal få begynne på en ny skole, da de ser gevinsten i å fortsette utdanningen hans. Dette viser en likhet for loven, men at jenten ofte mer utsatt for å falle ut av utdanningssystemet.

5.3 Elevundersøkelsene

Gjennom 55 elevundersøkelser var det varierende svar. Det varierte også hvor mye elevene utdypet og begrunnet svarene. Mange av elevene begrunnet ulikheter mellom kjønnene med ytre faktorer som uniform og ulik straff. Flere av dem forteller om at begge kjønnene er likestilte og at de ikke ser noen forskjeller utenom det ytre. Fremdeles er det noen av

besvarelsene som skiller seg ut. Det er disse jeg ønsker å trekke frem. I tillegg legger jeg ved statistikk over de tre spørsmålene med svaralternativ.

Som diagrammet over viser ser man at spesielt mange gutter fra *form one* mente det var forskjell på gutter og jenter. Her ble det t i stor grad vektlagt fysiske forskjeller. Flere av elevene som mente at det var forskjell på gutter og jenter på skolen begrunnet dette med at de må bruke ulike uniformer, eller ulike toaletter. Andre mente det var ulikheter mellom gutter og jenter som et resultat av oppførsel og kapasitet. «*Because some of girls can't work for many hours like boys*» (Gutt, 14). «*(...) boys are naughty but girls are not*» (Gutt, 17). Den sistnevnte påstanden er med å støtte opp om mange av lærernes syn og forventninger til guttene.

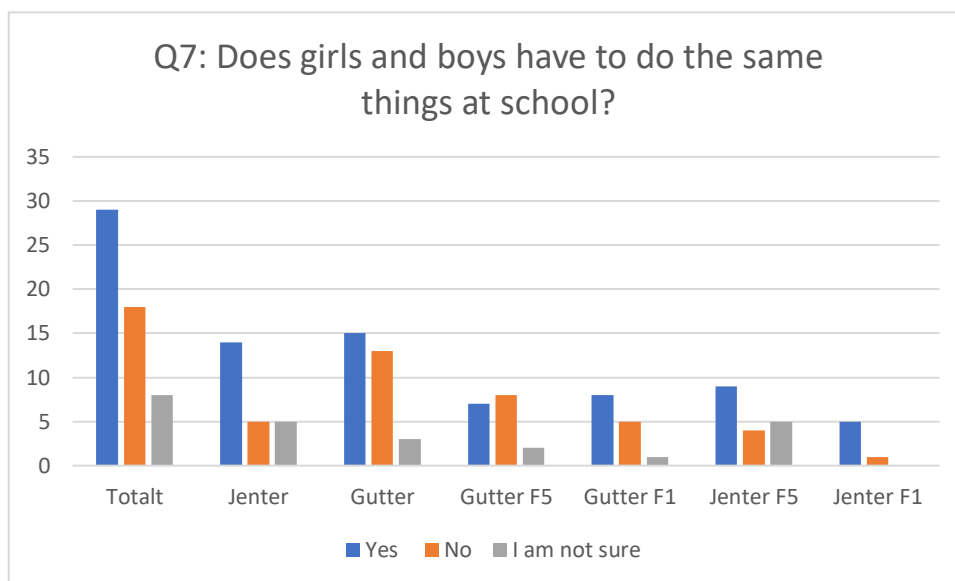
Ut i fra datainnsamlingen fra intervjuene forventet jeg at det skulle være et klart skille mellom gutter og jenter på enkelte spørsmål. Jeg forventet at jentene i større grad enn guttene skulle vektlegge det akademiske på skolen. Dette viser seg ikke å være tilfelle da guttene i stort sett lik grad også svarte at de var opptatt av å lese, gjøre oppgaver og å studere. Dette overrasket meg med tanke på hva lærerne hadde fortalt meg om hvordan de oppfattet gutter og jenter ulikt på skolen. I enkelte tilfeller er det også gutter som har svart at de mener gutter jobber mer, og hardere med skolearbeidet, og at jenter "bare sover". Noe som står i stor kontrast til lærernes oppfatning av elevene. Mange jenter svarte i stor grad at de mente de sto likestilt med guttene. «*There is no differences between girls and boys in school because both girls and boys are equal*» (Jente, 19a). «*Because all things can be done by both genders, girls and boys*» (Jente, 18a)

Flere gutter var uenig i dette. I noen av guttenes besvarelse kunne det virke som om de mente de var det dominerende kjønn, slik som jeg har diskutert er en trend ellers i samfunnet.

«With consideration of gender, I think, also creativity, and critical thinking are differ due to the fact that we boys are geniuses at all time. The most reason is most girls are facing problem socially, politically and even economically.» (Gutt,18a).

”(...) boys are geniuses all the time» (Gutt, 16)

Selvsagt var ikke alle informantene enig i disse påstandene og jeg vil trekke inn to besvarelser som jeg mener er med på å støtte det inntrykket jeg selv har hatt. *«There is a great difference between girls and boys at school. (...) Many girls face much difficulties»* (Jente, 18a). Den samme jenten mente også at jentene jobber hardt på skolen, mens mange gutter bruker skolen til å undergrave og ydmyke jenter. En annen jente (18b) mente at jentene må stå for en stor del av vasking på skolen og at de av den grunn går glipp av undervisning. Hun svarte at hun mente guttene blir prioritert og hun opplever en stor forskjellsbehandling av kjønnene.

Det virket også i noen tilfeller som om både gutter og jenter var enige om at gutter må gjøre mer og har det vanskeligere på skolen. Dette står også da i kontrast til inntrykket jeg hadde før jeg kom til skolen, og det enkelte av informantene har fortalt meg i intervjuene.

«Boys are learning and given hard punishment when they do mistakes» (Jente, 14)

«Because in many of the schools boys are treated hardly compared to girls. For example when a teacher wants to punish them» (Jente, 19b)

«To other schools or many of the schools girls are treated more fairly than boys» (Jente, 18c)

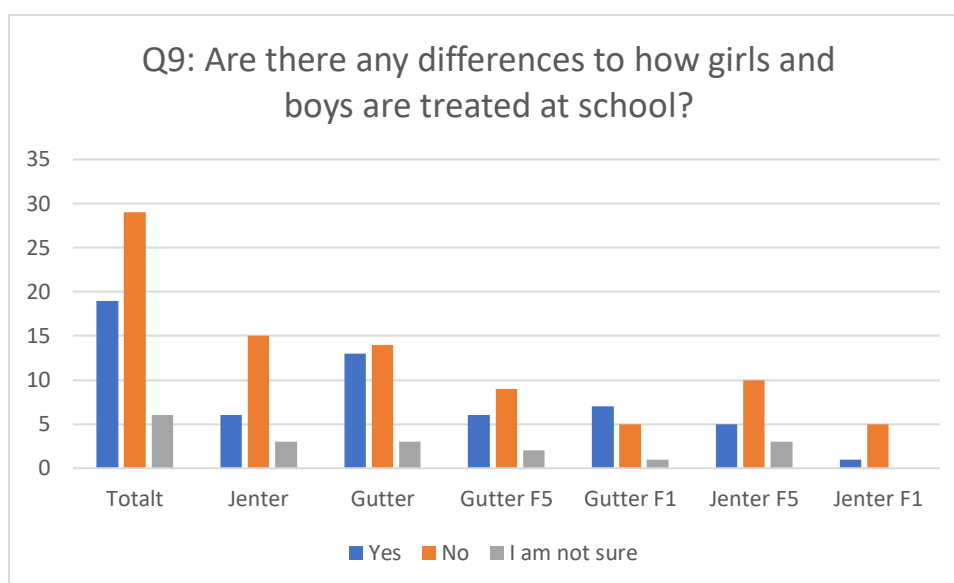
«(...) boys are given tough works or punishment but girls are not» (Gutt, 15a)

«Boys do a lot [more] work than girls» (Gutt, 15b)

«Because boys do a lot of work and girls do not done a lot of work» (Gutt, 15c)

«They [girls] are not come to study, they are not like to cleanes» (Gutt, 13)

Disse besvarelsene kan også sees på ulike måter. Guttene blir behandlet tøffere på skolen av den grunn at jentene er skjøre og ikke tåler samme behandling – noe som gjenspeiler samfunnets syn på kjønnene. Eller, man kan se på det som lærernes måte å sette guttene på plass – som gjenspeiler lærernes oppfattelse om gutters rebelske oppførsel.

Under det siste spørsmålet om hvordan gutter og jenter blir behandlet, kan man se at flertallet mente at gutter og jenter blir behandlet likt. Fremdeles er det noen besvarelser jeg la merke til som jeg ønsker å trekke frem.

«Boys are treated as stronger than girls. They can able to do anything but girls they cant, they are weak» (Jente, 19c)

«Boys have greater thinking capacity than girls» (Gutt, 18b)

«Boys are treated rudely compared to girls as the boys are known to be stronger than girls» (Gutt, 19)

«Girls are treated more carefully than boys because girls are assumed to [be] very weak compared to boys» (Gutt, 18c)

Igjen viser dette til at det finnes et syn på kjønnene om at menn er i stand til mer og muligens i den forstand det ”bedre” kjønn. Det viser i tillegg til en ulik fordeling av makt og maktforhold mellom kjønnene, som ble presentert tidligere i oppgaven. Det viser et

maktforhold mellom kvinner og menn generelt i samfunnet, hvor det er tydelig at mannen er det dominerende kjønn med makt over kvinnen. Besvarelsene over viser ikke nødvendigvis at elevene deler det samme synet, men at de er klar over at et slikt syn er fremtredende i samfunnet. Mange av elevene peker på det at de ønsker å være *equal* og dermed endre et slikt maktforhold mellom kjønnene.

6.0 Avslutning

Det er tydelig at likestilling er noe både elever og lærere er opptatte av på skolen. Også utenfor skolen er det et visst fokus på dette, ved at de nasjonale målene legger vekt på blant annet *gender equality*. Flere av informantene forteller at på skolen er kjønnene likestilt og at skolen tilrettelegger for likestilling. Men, ut i fra datainnsamlingen og funnene jeg har gjort finner jeg varierende resultater.

Når det kommer til hvilken måte skolen legger til rette for likestilling mellom kjønnene på, må man ta utgangspunkt i de ulike datamaterialer. Roger brukte et spesifikt argument om at skolen har inntak av både gutter og jenter som er relativt jevnt, og at de av den grunn er likestilte. For å få en bredere forståelse av hvordan skolen tilrettelegger for kjønnene må man også betrakte observasjonene og elevundersøkelsene. Under observasjonene var det tydelig at det har oppstått et mønster for hvordan elevene organiserer seg i klasserommet, med jentene foran, og guttene bak. Dette vil gi jentene et naturlig fortrinn og sette guttene i en vanskeligere posisjon da all undervisning skjer på og/eller rundt tavlen. En annen ting som må trekkes inn i klasserommene er hvordan alle lærerne jeg observerte var regelmessig flinke til å la både gutter og jenter svare i stort sett lik grad. Om det er gjort bevisst eller ubevisst fra lærernes side, eller om min tilstedeværelse har påvirket lærernes praktisering i klasserommet er usikkert, men det kan virke som om det er et fokus på å balansere kjønnene og la dem begge ta del i undervisningssituasjonen. Men, man kan imidlertid ikke si at å la gutter og jenter svare på spørsmål i lik grad i klasserommet betyr at det er likhet mellom kjønnene. For at det skal bli likestilling må kjønnene i noen områder bli differensiert. Her kan man for eksempel trekke inn jentenes toalettfasilitet. Jentene og guttene blir på dette området behandlet likt, til tross for at jentenes biologiske utvikling tilsier at de trenger tilrettelegging.

Som nevnt under observasjon 1b står jentene for vasking av ganger, mens guttene klipper og luker gress. Dette bekreftet også elevundersøkelsene. Mange av elevene, både gutter og jenter,

nevnte at gutter skal gjøre det fysisk krevende arbeidet, mens jenter skal vaske. Dette benektet Roger for og fortalte at gutter også vasket (Roger, vedlegg 1). Til tross for dette så jeg ikke en eneste gutt som vasket i løpet av hele oppholdet mitt. Man kan se på dette som en gjenspeiling av familiekulturen og samfunnet utenfor. Men, når dette gjenspeiler samfunnet utenfor, står det ikke da i kontrast til skolens oppfordring til likestilling mellom de to kjønnene?

Når det kommer til skolens rolle og samfunnet utenfor er det naturlig å tenke seg to alternativer til hvordan skolen brukes: 1) Skolens arbeid er en videreføring av det kjønnsdominerte samfunnet utenfor. Eller 2) Skolen brukes som et utgangspunkt for utvikling av likestilling. Jeg spurte flere informanter om akkurat dette, og svaret jeg fikk var varierende. Utfallet av dette vil uansett stå i kontrast med noe. Om skolen forsøker å ha fokus på likestilling mellom kjønnene står det i kontrast til det hierarkiske samfunnet utenfor. Om skolen praktiserer synet på kjønnene i skolen slik det er i samfunnet, vil dette stå i kontrast til regjeringens nasjonale mål om likestilling og lærernes pensum, da elevene skal lære om likestilling i *form three* og *form four*. Svarene jeg fikk fra lærerne og rektor gikk i stor grad ut på at de ønsket å bruke skolen til å promotere likestilling mellom kjønnene videre i samfunnet. Marianne (vedlegg 5) fortalte at hun mente at skole og utdanning var spesielt viktig for å hjelpe jentene. Roger (vedlegg 5) fortalte også at skolens rolle var å promotere likestilling. Samtidig som han sa dette mente han i tillegg at kvinner og menn aldri ville, eller kunne, bli helt likestilt – det hadde rett og slett ikke fungert så han. Også Marianne nevnte at selv om hun ønsket at kjønnsrollene skulle være like, mente hun også at kvinner er kvinner og må gjøre det som er en kvinnes plikt – vaske og lage mat. Når jeg selv observerte både lærere og elever i og utenfor klasserommet synes jeg det var vanskelig å finne tydelige forskjeller på kjønnsroller utenom de som er beskrevet tidligere. Jeg forventet på forhånd at forskjellene mellom kjønnene skulle være tydelige og fremtredende, noe jeg ikke opplevde at de var. Derfor har jeg mulighet til å si at mine observasjoner støtter opp om at kjønnene i stor grad er likestilte når det kommer til behandlingen av jenter og gutter. Men det er fremdeles flere faktorer som man kan trekke inn som motsier dette. For eksempel faget *domestic science*, hvor jentene blir lært opp i arbeid i hjemmet. Det ble nevnt av noen informanter at de ønsket flere gutter til å delta i faget også, men hvor da premissene for hvorfor gutter skal ta faget er ulikt jentene – guttene skal inn i arbeidsmarkedet, jentene skal ta vare på hjemmet. Dette vil jeg si er en måte skolen støtter synet på kjønnsrollene man finner utenfor skolen. I tillegg må reglene for jenter og graviditet trekkes inn som en faktor som hemmer likestilling mellom kjønnene, hvor jenter ofte må ta konsekvensene.

Informantenes egen oppfattelse om likestilling på skolen var på enkelte områder like, mens på andre områder svært ulike. Roger (vedlegg 1) mente at jentene hadde en fordel på skolen, mens både Donna og Marianne (vedlegg 1) fortalte at jentene var de som hadde vanskeligere omstendigheter og måtte jobbe hardere. Til tross for store utfordringer, både på skolen og i samfunnet ellers, gjør jenter det bedre på skolen enn gutter og får bedre resultater. Ellers, mente samtlige informanter at jentene og guttene var likestilt på skolen og at det ikke ble gjort forskjell på dem. Elevundersøkelsen viste at også mellom elevene var meningene delt. Av 55 elever som deltok i undersøkelsen mente 32 av dem at det var forskjell på kjønnene, mens 16 mente at det ikke var noe ulikheter mellom dem. Det skal nevnes at mange av besvarelsene begrunnet dette med de ytre faktorene, altså uniformer, bruken av toaletter og *dormatories* (sovesaler for jenter på *upper secondary*). Dette viser at det jeg legger i begrepet likestilling ikke nødvendigvis er det samme som det informantene legger i det. Samtidig mente enkelte av elevene at jenter var de som hadde det mest utfordrende på skolen, mens andre mente at gutter hadde flere utfordringer enn jentene. I tillegg var det også mange som mente at de var likestilte på alle måter.

På grunnlag av datainnsamlingen som er presentert i oppgaven ser man at det er mange ulike og varierende meninger og funn. Det er som nevnt ikke nødvendigvis slik at jeg legger det samme i begrepet likestilling som mine informanter. Å svare på spørsmålet om kjønnene på skolen jeg var på er likestilte, eller ikke er også utfordrende da funnene ikke alltid samsvarer med hverandre. Det er derfor ikke mulig å si ja, elevene var likestilte, eller nei elevene var ikke likestilte. Funnene jeg har presentert forteller meg at de er i stor grad likestilte på enkelte områder, men at det på andre områder oppstår det store kontraster som tilsvarer at de ikke er likestilte og det er derfor vanskelig å gi en klar konklusjon. Om det vil skje en endring i fremtiden, ikke bare i skolen men også i samfunnet generelt er selvsagt vanskelig å si. Det nye grunnlovsforslaget om å styrke kvinners rettigheter, som ble diskutert tidligere i teksten, blir stadig utsatt. Den eksisterende tanzanianske kulturen og tradisjonen tilsier at det på kort sikt kan være vanskelig å etterleve uttalte ambisjoner fra politikere og lovverk, dette med tanke på den eventuelle grunnlovsendringen. Over tid kan likevel lovfestede likestillingsprinsipper tenkes å virke holdningsskapende. Således er det kanskje ikke dagens voksne befolkning som først og fremst vil ha glede av en slik grunnlovsendring, men den oppvoksende generasjonen og deres barn. Om det skulle blitt stemt inn som en del av Tanzanias grunnlov vil det mest sannsynlig føre til en endring i samfunnet over tid, og dermed også i skolen.

7.0 Litteraturliste

- Barrett, R., Stokholm, S. & Burke, J. (2012). *The Idea of Power and the Power of Ideas: A Review Essay*. Oxford: Wiley Blackwell
- Batliwala, S. (1994). *Women's empowerment in South Asia: Concepts and practices*. New Delhi: FAO.
- Batliwala, S. (2007). *Taking the Power out of Empowerment: An Experiential Account*. Oxford: Oxfam BG. Hentet 21.05.19 fra https://www.jstor-org.galanga.hvl.no/stable/25548253?seq=3#metadata_info_tab_contents
- Benjaminsen, G. & Hem, M. (2017, 2. januar). Tanzania. Hentet 19.05.19 fra <https://snl.no/Tanzania>
- Brooks, M., Bryant, M., Shann, M., Bukuluki, P., Muhangi, D., Lugalla, J. & Kwesigabo, G. (2013). Gender analysis of educational support programs for OVC in Uganda and Tanzania: are they helping girls in secondary school? *Vulnerable Children and Youth Studies*, 206-209. Doi:10.1080/17450128.2013.855344
- Bvukutwa, G. (2014). Gender Equality is Not a Western Notion. Hentet 21.05.19 fra <http://imaginingequality.globalfundforwomen.org/content/gender-equality-not-western-notion>
- Ceesay, B. (2013. November). Archaic Gender Roles in Tanzania. Hentet 19.05.19 fra <https://berkeleycenter.georgetown.edu/posts/archaic-gender-roles-in-tanzania>
- Christoffersen, L. & Johannessen, A. (2012). *Forskningsmetode for lærerutdanningene*. Oslo: Abstrakt forlag
- CNN Wire. (2018, 3.oktober). In Tanzania, one in six girls say their periods keep them out of school. Hentet 28.05.19 fra <https://www.kimt.com/content/national/494997581.html>
- Comhionannas Inscne In Éirinn Gender Equality in Ireland. (u.å). What is Gender Equality. Hentet 21.05.19 fra <http://www.genderequality.ie/en/GE/Pages/WhatisGE>
- Deere, C. D. and M. Leon (2001). *Empowering women: land and property rights in Latin America*. Pittsburgh, USA.
- European Institute for Gender Equality. (2019). Gender Power Relations. Hentet 28.05.19 fra <https://eige.europa.eu/thesaurus/terms/1200>
- Feldberg, K. B. (2013). Hva betyr utdanning for utvikling. (s. 161 – 186). Eriksen, T. L. & Feldberg, K. B. (Red). *Utvikling: En innføring i utviklingsstudier*. Oslo: Cappelen Damm Akademisk
- Forum for Kvinner og Utviklingsspørsmål. (2017, 10. september). Hentet 19.05.19 fra <https://www.fokuskvinner.no/hvor-vi-er/tanzania/>

- FN-sambandet. (2019a, 10. april). *FNs bærekraftsmål*. Hentet 19.05.19 fra <file:///Users/frida/Downloads/FN%20b%C3%A6rekraftsm%C3%A5l%20-%20m%C3%A5l%20og%20delm%C3%A5l.pdf>
- FN-sambandet (2019b, 20. januar). *Kvinner og likestilling*. Hentet 21.05.19 fra <https://www.fn.no/Tema/Fattigdom/Kvinner-og-likestilling>
- FN-sambandet. (2017). *Likestilling – Indeks for skjevfordeling mellom kjønnene*. Hentet 19.05.19 fra <https://www.fn.no/Statistikk/GII-Likestilling>
- Friedman, J. (1989). *Empowerment, Politics of Alternative Development*, Blackwell Publishers, Cambridge.
- Gripsrud, G., Henning, U. & Silkoset, R. (2010). *Metode og dataanalyse – beslutningsstøtte for bedrifter ved bruk av JMP*. Oslo: Høyskoleforlaget
- Hessen, S. V. (2016, 30. mai). *Likestilling mellom kjønn ved en tanzaniansk ungdomsskole*. (Bachelorgradsavhandling). Høgskolen i Bergen. Bergen.
- Joshi, A. R. & Gaddis, I. (2015). Introduction and Overview. Joshi, A. R & Gaddis, I. (Red.), *Preparing the Next Generation in Tanzania: Challenges and Opportunities in Education*. (s. 1-6). Washington DC: International Bank for Reconstruction and Development/The World Bank
- Kanji, N. (1995). "Empowerment of Women and Beyond". A paper presented in ODA Planning Workshop, Kenya.
- Mashaza, L. G. & Majani, W. P. (2018). Utdanning I Tanzania – utfordringer og framtidsutsikter. (s. 132 – 143). Christophersen, J. & Vågenes, V. (Red). "*Uhuru na Umoja*": *Samfunn og utdanning I Tanzania*. Bergen
- Shyllon, O. (2015). Addressing Tanzania's Gender Inequality Challenge in Secondary Schools. Joshi, A. R & Gaddis, I. (Red.), *Preparing the Next Generation in Tanzania: Challenges and Opportunities in Education*. (s. 27-44). Washington DC: International Bank for Reconstruction and Development/The World Bank
- Sommer, M. (2009). Where the education system and women's bodies collide: The social and health impact of girls' experiences of menstruation and schooling in Tanzania. *Journal of Adolescence*, 521-522
- Taylor, S. E. (2017, juli). Empowering Women in Tanzania. Hentet 21.05.19 fra <http://livebettermagazine.com/article/empowering-women-in-tanzania/>
- Thagaard, T. (2009). *Systematikk og innlevelse: En innføring i kvalitativ metode*. (3.utg.). Bergen: Fagbokforlaget.
- The Constitution of the United Republic of Tanzania. (1964). The pursuit of Ujamaa and Self-Reliance. Hentet 19.05.19 fra <https://rsf.org/sites/default/files/constitution.pdf>

- The World Bank. (2018, 12. desember). Hentet 28.05.19 fra <https://www.worldbank.org/en/news/feature/2018/12/12/keeping-tanzanias-girls-in-school-investing-in-menstrual-hygiene#>
- Thomas, M. A. M. & Rugambwa, A. (2013). Gender Aspects of Classroom Practice. Vavrus, F & Vartlett, L. (Red.), *Teaching in Tension: International Pedagogies, National Policies, and Teachers' Practices in Tanzania*. (s. 133 – 149). (2 utg.). Rotterdam: Sense Publishers
- Thurén, T. (2009). *Vitenskapsteori for nybegynnere*. (2.utg.). Oslo: Gyldendal Norsk Forlag AS
- United Nations. (2018, desember). National Tanzania Human Development Report 2017 launched. Hentet 20.05.19 fra <http://www.tz.undp.org/content/tanzania/en/home/presscenter/articles/2018/National-Tanzania-Human-Development-Report-2017-launched.html>
- United Nations. (u.å). Goal 5: Achieve Gender Equality and Empower All Women and Girls. Hentet 21.05.19 fra <https://www.un.org/sustainabledevelopment/gender-equality/>
- United Republic of Tanzania. (1999). *Development Vision 2025*. Hentet 28.05.19 fra <http://www.mof.go.tz/mofdocs/overarch/Vision2025.pdf>
- United Republic of Tanzania. (2010). *Tanzania's Demographic and Health Survey*. National Bureau of Statistics, Dar es Salaam, Tanzania.
- USAID. (2018, 01. august). Gender Equality and Women's Empowerment. Hentet 22.05.19 fra <https://www.usaid.gov/tanzania/our-work/gender-equality-and-women%E2%80%99s-empowerment>
- Wedgewood, R. (2010). Tanzania. In: *International Encyclopedia of Education*. Eds: Penelope Peterson, Eva Baker and Baker and Barry McGaw. Elsevier 841-846. Hentet 19.05.19 fra <file:///Users/frida/Downloads/Wedgewood%202010.pdf>
- World Health Organization. (2016). Gender, equity and human rights. Hentet 20.05.19 fra <https://www.who.int/gender-equity-rights/understanding/gender-definition/en/>
- Wæhle, E. (2018, 20. februar). Patrilineær. Hentet 28.05.19 fra <https://snl.no/patriline%C3%A6r>

8.0 Vedlegg

Vedlegg 1: Transkriberte intervjuer: Informantenes oppfattelse av likestilling mellom kjønnene på skolen

Informant	Informantenes oppfattelse av likestilling mellom kjønnene på skolen
Roger	P1: How do you facilitate for gender equality? P2: First of all, this school takes both male and female students. This is how we facilitate for both genders. Eh. Yes. It's 1598 students. And out of them 775 are girls, and 822 are boys. --- P1: And do you know how the teachers organize the seating arrangement of the students in the classroom? P2: No, actually, what is required if the number of boys and girls are the same we will arrange them a boy and a girl, a boy and a girl. But you may find other classes, the class where they don't make noise, they are cool, they are learning. The way they have settled them selves, we just leave them as they have settled them selves. It depends with the class teacher. If they see this class is very disturbing, they have to arrange them a girl and a boy, a girl and a boy. If no disturbance, so they can just let them sit as they arrange them self. P1: Yeah because i've seen in some of the classes that there seem to be a tendency that the girls are in the front and the boys are in the back, but that's just then how they've arranged them selves then? P2: Yes. --- P1: How are the teaching methods for boys and girls? P2:The rules are the same for boys and girls. Teaching is the same, class is the same, teachers are the same. That makes them equal. The rule about punishment apply to all girls and boys. The should not get more than four strokes each. --- P1: Ehm. In regards of gender. Do you think there's anyone that has an advantage or disadvantage here at school. P2: In my school. Girls are more in advantage. Yes. If you are going to see mu structure of my administration, girls are more privileged than boys. Because you can see I do have my two assistants. Deputy head of school administration and deputy head of school academic. They are both females. Even the head of departments. Head of department are more females than males. --- P1: I've seen that the girls do the washing in the halls and the boys cut the grass and the more physical work. Is that a specific rule? P2: No no no. Boys and girls do the same. Boys clean as well. --- P1: How do you help girls that has to stay home when they are on their periods? P2: Help? We let them stay home. P1: Do you provide anything for them to help them catch up on school work when they are back? P2: No, they are responsible for their own learning.
Donna	P1: Are there any differences in how they learn? P2: No there is not a difference. Because they are taught by the same teachers, and they are punished the same. But I think it is their psychological age, that girls are struggling more than boys. P1: Do you think that boys and girls should be taught differently, since you say that boys might not be able to understand as well, do you think they should be taught differently, or?

	P2: Nooo, they shouldn't. --- P1: Because I know that at school, you have gender equality on the curriculum, what year is that taught in? P2: I think it's in form 4 or form 3 in civics subjects. Ehm, I think what they are teaching is about equality, that all people are equal and the laws are equal, even the issue of intelligence is the same. The girls can do even more than boys, and the boys can do even more than girls. Yeah, everything which men can do, even women can do. Yeah, although it's not given the great focus. It is just a small topic, it's not even given the priority. P1: So it is not taught about a lot. P2: No, it is not. Because if it was an issue that was given the higher priority then the topic of gender should be appear from form 1 to form 4 syllabus. P1: Do you think that it should be more taught about? P2: Of course. Even in the students you'll find the male students telling the female students that you are always a woman, you can't tell me anything. Or beating, if a girl has done something, the only solution is beating. --- P1: In regard of gender, do you think there's anyone who has an advantage or disadvantage when they come to school here? So the way the school here is organized now, do you think any of the genders has an advantage or disadvantage in terms of how they are taught or the way that they learn? P2: In the issue of learning, or in general? P1: Both. P2: Generally I can say boys are more advantages than girls because for example you find on the way to school, boys won't be disturbed like girls. Because you find on the way to school and on the way to home girls are approached by other.
Marianne	P1: So we talked a little bit about how they might learn differently, girls and boys. If you had one that was all girls class, and one class that was only boys. Would you teach them the same way that you do now when they are mixed or would you teach the girls in a certain way and the boys in a certain way? P2: No, I would teach them the same way. Because, even the way I teach there are girls who perform better than girls, so I would teach them the same way. P1: Wouldn't it maybe, since the boys might not be as motivated to do school like the girls are, maybe they would have benefitted more from maybe a different way of learning? What do you think? P2: Because I don't think it's the way of learning, it is about the society. It is about them seeing that they cannot get employment after their education. P1: So it's more of the lack of motivation because of the society outside? P2: Yeah. --- P1: So, in regards of gender. Do you think that anyone that goes to this school has an advantage or disadvantage in the way that the, or because of the way the school is organized. Are there any of the genders that.. P2: No, there is no gender that is more privileged than the other, no. They are all regarded students with the same level. P1: And there's not anyone who would benefit more from the way the school is organized do you think? P2: No. You have passed around, they are teaching them the same.

P1: Yeah, so you mentioned now, the girls and boys, they all learn the same and are taught the exact same things?

P2: Yeah.

P1: Do you think they should learn all the same things?

P2: They should learn?

P1: If they should learn all the same things, do you think that the girls and boys at school should learn the same things, or do you think they should learn different things?

P2: No, I think they should be learning the same thing, because the idea is to empower the girls to make them equal to the boys. So they should learn the same things.

P1: Yeah.

P1: And do you think there are other teachers here at school that still think of women as less, than the boys, or that they still perceive the boys as the better gender?

P2: Yeah.

P1: How do you notice that. Like of course don't say any names, but in what way do you notice?

P2: See the way they treat you. The way they treat girls, the way they treat fellow teachers.

P1: How, do they talk down to the girls?

P2: Yeah. Yes, they talk down to them. Even to the teachers.

P1: And do you think that you would notice it in the classroom, with the way they are teaching?

P2: Mhm. In the classroom, no. It's at a very minimal level. Because we have empowered the girls, they come and say I was not treated well by this teacher. Yes, they will say.

P1: Yeah, so the girls, or the students they notice.

P1: And, talking about outside of the classrooms, like in the hallways and the cafeteria etc, do you see any gender differences there?

P2: Not much, Although there is gender differences because there is.. Girls are bullied in the canteen. They are bullied by the boys, who are mischievous. Though, not so often, but it is a problem. There are boys who are notorious in school, and they tend to go there in the cafeteria and bully the girls.

P1: Yeah. Why do you think they do that?

P2: It is out of how they are brought up. "I am a boy, I am a man, I must get service after me". And these girls, because they are educated they want the same treatment as the boys in the canteen. They want to come first them too, because they pay.

P2: I believe who is women teachers, we want to help these girls more, but..

P1: More than the male teachers?

P2: Yeah, more than what we are doing. But we are restricted by our financial abilities, yeah. But if we can do something.. If the salaries were better then we could help them more.

P1: How would you help them more if you could?

P2: There are girls who cannot even buy important items for their studies, like books, like school uniforms, like shoes, they struggle. We could help them in that area.

P1: Do you find that more boys here at school has more equipment?

P2: Yeah.

P1: Like maybe the family uses more money to equip the boy with books and stuff they need, rather than the girls?

P2: Yeah. There are families that would rather help boys rather than girls. Though, the girls have better grades than boys.

	P1: Yeah. It's interesting why, of course like you've said, it's the lack of motivation that the boys are missing. But it's interesting how the results are so different in what I would say, where the girls have it harder. P2: Yeah. They think they have that responsibility to help with the immediate families, and the family that they will get when they are married. P1: But do you think that the reason why the girls are motivated to do more at school than boys, it is because of the gender inequalities in the society that they need to step up their game because if not they're gonna... P2: Yes..yes. P1: If not they're gonna, well, not succeed. P2: Yes. P1: Mhm. So because, we can maybe then say that because of the gender inequalities that the girls have become stronger and more motivated to do good and to get at the same level as the boys. P2: Yes. I think so.
Fredrik	P1: Do you see a difference of how girls and boys learn at school? P2: There's no much difference. They are the same. P1: If you had one all girls class, and one all boys class, would you teach them the same way? P2: The same way. They have come from the same areas, and cultures, so they are the same and you can teach them the same. --- P1: Boys and girls learn the same things in school. Do you think they should learn the same things? P2: Yeah, they should learn the same things. But, the girls perform more. --- P1: Do you feel that the school sometimes treat them unequal here? P2: Yeah, we treat them equal. --- P1: I have had some other interviews with other teachers as well, and some of them have said that the girls get bullied by the boys. Why do you think the boys bully the girls at school? Is it to do with gender? P2: I think it's because of gender. I think it's because of the nature of the students, where they come from, their families. P1. Do you think that the boys think that they're the better gender, so therefore they bully girls for being girls? P2: Yeah. It's another factor. We need to empower the girls in our society. Very necessary. P1: Do you think girls today are undermined in the society? P2: Yeah. Because of the tribes, yeah. P1: What is important to do to empower the girls? P2: First of all the government must support them, and make more initiative so they can empower girls, even to provide them with fees, but not only the fees so that they can help them.

Vedlegg 2: Transkriberte intervjuer: Informantenes inntrykk av gutter og jenter på skolen

Informant	Informantenes inntrykk av gutter og jenter på skolen
Roger	P1: How do you perceive the girls and the boys here at school? P2: Actually they have 50/50. As I've said, you may find a year with good performance of girls, and you may find good students who are girls, and a certain class with good students who are boys. But, majority of girls are performing better than boys. So my perception is that girls are performing better, even more than boys sometimes. P1: Yeah, do you know why that is? Why does the girls usually perform better than boys? P2: Eh, actually I don't know. It depends maybe on their rolemodel. Or it depends on a certain.. Eh.. Or how they are treated at home. Or, because boys are joined in groups, which the groups are not good. So girls are not involved in groups like boys. Girls have many things to do at home. But, still they are doing better at school. Boys are not concentrated at their studies. That's all. Because teaching is the same, class is the same, teachers are the same. But, some days girls are performing better than boys. P1: Do you think the reason why they are performing better could be in relation to how the society is in general, that the girls might feel that they have to do more, and work harder to be equal, kind of. P2: Sometimes, it depends also on the background. They are seen. They are observing their sisters at home and seeing that they are performing better at home, and they work hard here. Or because there are sometimes their parents are poor, they are working hard to assist their parents later on. So there are some different issues. P1: So it's mostly about motivation that you think the girls are more motivated than the boys. P2: Yes, I think so. The girls are motivated more than boys. P1: Yeah. Why do you think that the boys are not as motivated as the girls? P2: Mh. It's like you know, The peer groups for girls, they are good than boys. They are giving them an advise which is better. They are also receiving counselling from the teachers. Even you are girl you are doing this bad things, we are expecting boys to do, is you girl you are doing. So giving them words like that changes them. Because also there is a counselling group, sometimes they call the students and have a talk with them. I think that also helps them to change.
Donna	P1: How do you perceive girls and boys? P2: The girls. Most girls are very good. They get good results and study, but they also struggle. The boys do things they are not supposed to do. They don't get as good results as girls. P1: Why do you think the girls might be struggling, and how are they able to get better results? P2: I think this starts from home. Here in Africa, getting pregnant at school is a shame to the family, so you find the parents are making close follow up to the girls more than boys. Because they know boys can't be pregnant. So you find they make close follow up to the girls to make sure they are from home to school, from school to home, they are learning excellent by that. --- P1: Mhm. I've heard that the girls might have more responsibility when they're home which might give them less time to work on their school things, or homework. Do you think this will affect how... P2: Of course it will affect. Because although I say girls are struggling more than boys, it is not for all girls. Most of girls have a lot of tasks to accomplish at home, including washing utensils, mopping, and doing a lot of activities than boys. Although for some girls it doesn't affect them, so they can make good arrangement, to have the time to accomplish their home tests and reading. But as I told you, it is the issue of psychological, for example you may find that because in Tanzania, English is taught in secondary schools. In primary schools Kiswahili is the medium of

communication. And when they come to schools you'll find most of girls, not most of girls it's psychological that **girls can cram, other students are passing exams, are scoring well, not because they understand everything, but because they have a high capability of cramming, so they can write something and cram, which boys don't have. If a boy doesn't understand, he doesn't understand. But the issue of cramming they are not able.**

P1: Let's say that on this school, there were not mixed gender classes. So if you had one all girls class, and one all boys class, would you teach them differently? Would you use different methods of teaching them?

P2: No, we wouldn't have because for example, I started in the girls school, but the teaching methodology is the same.

P1: So you wouldn't differentiate with the girls to the boys.

P2: No

P1: In regard of gender, do you think there's anyone who has an advantage or disadvantage when they come to school here? So the way the school here is organized now, do you think any of the genders has an advantage or disadvantage in terms of how they are taught or the way that they learn?

P2: In the issue of learning, or in general?

P1: Both.

P2: Generally I can say boys are more advantages than girls because for example you find on the way to school, boys won't be disturbed like girls. Because you find on the way to school and on the way to home girls are approached by other.

P1: So the girl might be bothered with people approaching them, and the boys won't.

P2: Yes. And that one is where the issue of pregnancy might come. But the other thing is that there are some families that are very poor, who cannot support their children to the issue of bus fare, so you find some girls are walking a long distance from home to school. For the boys you can see it is normal, but for the girls first they feel ashamed that I'm walking 10 km or 8km to and from the school. But the boys they don't feel, if they are in a company with five boys or ten boys, they feel normally, you may find some boys they have bus fare, but they won't use. The girls are lazy, they don't want to walk. So you may find if one of the girls don't have the bus fare, they feel ashamed, and that one will also disturb in the learning process. Or if the girls might be from a single parent family, or an orphanage, they want to be comfortable compared to boys. Boys they want to be fighters, they say I'm a man, I'll fight. But girls, yeah.

Marianne	P1: I've noticed, not so much in form 1 A, but in a few of the other classes there's a tendency that the girls are in the front and the boys are in the back. Is there a reason why they sit like that? P2: It is about the girls. They think when they are sitting in the front of the class they will be in more contact with the teachers. Yes, they want to sit in the front and the boys, because they are notorious they sit behind so they can engage in other business as well. P1: How do you perceive girls and boys in school. In the classroom, do you see any gender differences in for example how they learn, what subjects they like, anything like that regarding of gender? P2: Noo? When I started teaching in 1991, there was difference between girls and boys, boys were more mature and it was like they were brighter than girls, but nowadays it is girls that are capable, intellectually than boys. And girls want to learn more than boys. It's like boys... GETS INTERRUPTED P1: So, you were saying that before the boys were the ones who were more mature and brighter, but now the girls wants to learn. P2: Yes, they were more committed to their studies, the boys. But nowadays it's the girls. --- P1: We've already talked about this, but you see a difference in the results that the girls and the boys get. P2: Yes, I see, because the girls pay more attention in class and they tend to ask the teachers questions, and they tend to read more afterwards. Because they get better results than the boys. P1: But also, I've heard that the girls tend to have more responsibility when they are home than the boys do, which means that they might have less time to work on their studies when they are home. It's very good that the girls do so well at school, but it's a bit weird though with the boys, they would have more time to study than the girls, wouldn't they? P2: Because their hearts are not in their studies I think, because they don't know why they must study hard, while there are people in our country now who are not that much educated but they live better lives than the ones who are educated. Those who have degrees and masters are walking around with their certificates looking for jobs, while those who left their education at primary level and become musicians they live better lives. The boys minds are in the music and other money generating projects rather than studying.
Fredrik	P1: Do you think there are any differences of the girls in this school or the boys? P2: We don't have exactly information that the boys are performing more than girls, but in the case of the A level students, girls are performing more than boys. Why? It is because girls are staying at the school while boys are staying in their homes. P1: Why do girls live at the school? P2: It's according to how the government arrange us. Boys are different to girls. All girls are staying in the campus here, I think they are facing some difficulties in their homes, so sometimes they fail their classes. ---

	P1: You are a part of the discipline committee. Is it an even number of girls and boys who gets punished or is it more boys or girls? P2: More boys. The number of boys is usually higher. P1: Is it because they do more bad things? P2: Yeah boys do more bad things. P1: Does girls and boys have to do the same things to get punished or does boys get punished for less things? P2: Boys they do more.

Vedlegg 3: Transkriberte intervjuer: Informantenes forventninger til gutter og jenter på skolen

Informant	Informantenes forventninger til gutter og jenter på skolen
Roger	P1: Do you think the reason why they are performing better could be in relation to how the society is in general, that the girls might feel that they have to do more, and work harder to be equal, kind of. P2: Sometimes, it depends also on the background. They are seen.. They are observing their sisters at home and seeing that they are performing better at home, and they work hard here. Or because there are sometimes their parents are poor, they are working hard to assist their parents later on. --- P1: Why do you think that the boys are not as motivated? P2: We are expecting boys to do [bad things].
Donna	
Marianne	P2: Since the girls know that they will take care of their families later, they must get work somewhere to get money to pay for the expenses of running a family. But the boys are not so sure of their education nowadays because there is no employment, maybe they are discouraged. --- P2: The girls learn an option subject which is cookery, domestic science. That subject. About how to take care of the houses, to clean the house. How to cook for the family, how to prepare the budget. P1: Do they have these classes here? P2: Yes. P1: And it's only girls that..? P2: Yes. Sometimes you will find one, two, three boys, but mainly it's girls. The boys don't attend that class because they think that subject belong to women only. Because it's the role of the women to prepare the food, to look for the house, if it is clean or not. That is why they don't join the class. But for those that join the class they join it because they want to be chef in big hotels like that because in that subject they learn how to cook food. Yeah, how to prepare food, yeah. --- P1: Ehm. After they finish school, what does a typical girl end up doing? P2: A small number of them join A level studies, form 5 and 6. It's not even half of them of the girls who finish, maybe a quarter of them do A level studies. Another quarter of them join the colleges, for teaching, for nursing. But the big number of them maybe they just remain at home. P1: They remain at home?

	P2: Yeah. P1: Get a family of their own ? P2: Yes. P1: Are the girls able to choose the man that they want to marry, or are they married away, or an arranged marriage? P2: Arranged marriages in town, no. In the villages, yes, but not in the towns. P1: And what about the boys, what do they end up doing after secondary? P2: the boys, likewise. The boys, a reasonable number of them join A level studies. But they also think they have that responsibility to help with the immediate families, and the family that they will get when they are married. So many of them finish their education to help the family. But, the remaining number of the boys, they start to manage projects, some of them become boda boda drivers.
Fredrik	P1: So in regards of gender. Do you think there's anyone who has an advantage or disadvantage in school? P2: The disadvantage is there because when you just take the numbers of the ones who fail, boys are higher than the girls. Why? Because of misbehaviours, yeah. So sometimes they fail even to attend the classes, so the result is fail. --- P1: After the students are finished at school, what does boys do when they finish? P2: Others they join A levels, other they join some colleges. P1: If they are not going to higher education, what does a boy do then? P2: It depends on their performance. P1: Would boys be able to get a job without getting higher education? P2: Straight after form 4? It is impossible to get a job. P1: What about girls when they finish education? P2: The same. P1: Let's say that one boy from secondary goes to college, and a girl gets a college degree as well, the same degree, would they have the same chances of getting a job after that? P2: Sometimes the people that are taking science. They are getting first priorities. P1: The girls or the boys? P2: The girls. Even in the higher educations. Somehow, they are treated different than boys. Those girls who are taking science are getting higher priority. P1: Ok. Is it because the government is trying to empower womens rights? P2: Yeah. They are trying to empower women, so they can join science subjects. It's like how they can empower them (informanten ler). --- P1: Let's talk a bit about absence at school. Does girls or boys have more absence? P2: Boys. As I told you most of the boys, even they came to school, but after 80 minutes or during break time they sneak out of school.

Vedlegg 4: Transkriberte intervjuer: Informantenes syn på praktiseringen av uønsket graviditet

Informant	Informantenes syn på praktiseringen av uønsket graviditet
Roger	Another rule is when the girl is going to be pregnant at school, should be chased away. If it is a boy who is in school who get pregnant a girl, he will also chased away from school, and prisoned. Actually if it's someone who get pregnant to a girl he will get prisoned 30 years. That is the rule. But for a girl who is going to get pregnant in school should no longer going on study. P1: Why is it so though, that.. P2: Actually, it is to stop this bad behaviour in schools. Our president says we can't teach mothers in school. But that can not stop him going on studying. There is a kind of informal education. They study in the evening, and they can do the national examination. P1: Is that for both girls and boys. P2: Yes, for both girls and boys. They study in the evening after the normal school hours, there are some other classes going on here, they don't wear uniforms, they stay at home, and these are adults. So they can study and then do this exam, the same as the students that is in the normal. So the president says, if they can't discipline them selves, we are going to stop them using formal education. Either they will use informal education, they will sit for national examination as well. Because this is now a free education. Now if you are given a free education and you don't discipline your self, president says they can't pay for them. P1: Yeah. Because I was talking to some of the other teachers about the topic of the girls getting pregnant and then dismissed from school. And they said that once they get pregnant they are not allowed to attend any education. They are not allowed to continue their education. P2: No. That's not true. They can use the informal education. And they will pay for it. If they can't stay with this free education. They will go to informal where they will be paying. P1: Yeah, okei. And because it's the president that you have now, he is the one that came up with the new rule, that.. P2: That rule was there. Not because of this president. That is the constitution. It was there but the implementation was poor. But now the current president implemented it. Yeah, the rule was there. P1: Okei, yeah. P2: Some past years, when someone gets pregnant here, she was transferred to another school. But he said no. No transfer, no what, she will go home. P1: Yeah. What is your opinion of this rule? P2: That's good. If they don't use the opportunity given, they have to use another opportunity. They will pay for the school. P1: Yeah. Mhm. P2: And actually it is true, how can you stay with someone that is having a baby at home. She will not stay peaceful in the class. She will be thinking. And the rest of the students they will follow the same character. Who are in that class, or in school. So it's better to stop them. And actually that one reduces a lot that type of behaviour at schools. You may find, per year, you may find only two or three girls, different from some years ago you may find 10. P1: But what if, eh, because I see what you're saying that you are trying to stop the behaviour, but what if the girl has been raped? Because then it's not her own fault. Eh. Do you still think that, or, what do you think of that? P2: Actually, you know, when it happens someone is going to be raped. There are some science of the girl maybe accepts that kind of rape. Not all, maybe there was a kind of communication before. And then when it reach the time, a girl refuse to welcome that boy, it is where rape happens.

	But, I can't meet with you and start raping you immediately like that. It must be a communication. But in case of that kind of raping, if it happens without any kind of communication before, I said yes the government should think of it. P1: What, to let the girl stay in education? P2: Who were raped. Yeah. They should think of it. If actually the evidence shows that she is raped and there was not any communication before, I said yes the government should think of how they can help them. P1: Yeah. But not if they have had communication before? P2: If there was some communication before I don't think there is any need of helping them. They should go to informal kind of education. P1: But still, it, again, I see very well what you're saying, but still again, isn't the girl allowed to, well, I mean even though she might know the rapist, she still. Ehm. How can I put this? She still hasn't wanted it to happen even though.. P1: Why, why, why if it's that, why do they start communication before the time? That why, if the communication was there, no need of helping them. If there was no any communication then the rape happens, is now where I say yes the government should think of it. Yeah because we are saying that, they should stay until the time. There is a time which will allow them to start this communication. If they have started before, no need of helping them. And of course, we are counselling them every time, they know the regulations. They know what the president has said so far. Now why are they participation. Maybe because of the poor family, it happens, because of the poor family. But we are saying we are your teachers. Come and ask, come and tell us. We are sometimes contributing here teachers to assist poor families. Yeah. If they joined the poor family without any information to the school. Then we can't help them. P1: Yeah, because the girls are tested for pregnancies once a month, is it? P2: For my school? It is march now, I haven't test. Buy I am planning this year I will test them. This month. And the time of testing them, no one is going to inform them. The one in the ness(?), the doctor, is the one who knows. We might test even this week. I am planning so. And before you leave here, you might know how many we caught then. P1: So if there are any girls that are pregnant, you said something about counselling. P2: If you are going to caught them, with pregnant. There is no counselling, not any more counselling. P1: There are not? P2: We counsel them before. It is like when we winded up our year, last year, the examination. Before they go home, we have to tell them. We are now closing the school. I know you are going to stay at home. You are going to stay with your parent. Take care. If you are coming back with this kind of indiscipline then we are going to send you back. We tell them before they leave here. P1: So, the counselling is more to prevent, and not to help them after. P2: No we don't help them, we prevent. Instead of helping them after. We can't help them after, because if I am not going to say truth, I'm not going to be in this position. The president will say, he is not fit for that position, take him out. He's going against my speech.
Donna	P1: But do you think in regarding of the pregnancy problem that the government should change those rules. P2: You know after we got this president, he's the one who also came again with the policy, but in some years back the policy it was like negligence, that they can leave their children with their mothers and come back to school, but this president has said that he can't educate a persons wife. But, the pregnancy comes with a number of reasons. Some were raped, some are getting pregnant because of the difficulties of the families and so we cannot condemn the child because if a girl is walking for 8km, what can she do if she finds someone who says ok take this 5000, it will help you. And tomorrow he gives maybe her 10 000, then the other day he wants sex. You have

	already eaten my money, now I need sex. So you find the girl is worried, so the policy should be for real changed and the major effort should be put in giving the girl information. More information on how to take care of herself, about the challenges of life instead of punishing them for the mistake, when sometimes it is not their fault.
Marianne	every month the girls are tested for pregnancy. And if they are, they are kicked out of school. Why do you think only the girl will have to suffer the consequences when she's pregnant, when it takes two to make a baby. P2: It was not like that. But the law was changed, recent, the law was changed. P1: Do you remember when it was changed? P2: Yeah, after this new president coming to power. The law was changed, but before that, the girls were not kicked out. They were given time to go and give birth, then they could come back and continue their studies. Though, even in that time there was no serious measure to the boy who was together with this girl. P1: So the new rule now is that the girl can't come back after giving birth. P2: They can't come back. And they cannot join any education system in this country. Before, those girls could join private schools. And they started these schools for that purpose. They were established by former headmistress. One is in Kilimanjaro. The headmistress of a good government school. She established this school particularly to help these girls who dropped out of school as a result of getting pregnant. But now they cannot join even such schools by the new rules. We do not like these, but I think it is a result of our African cultures because by certain cultures, the girls were killed, they are not even given a chance to live. P1: If they were pregnant? P2: Yes. Pregnant before marriage, they were killed. Now it's like they are forgiven, yeah. P1: But so, if the girls, if they are kicked out and they can't finish their education. What results do you think that will have on their lives? Will they be very restricted without the education? P2: It is like their life ends there. Because you will see some of those girls who are very bright. You can find a very bright girl, but she became pregnant. When she is kicked out of school, she is kicked out of the house as well, from the family. They become street children. And the family members may know them, and will not agree to help them. Although they know this girl is very bright. A girl was kicked out of school, and we don't know where she is. But she was a very bright girl. I think this is for many it is the end of their life. They give up. P1: So, if a boy was kicked out of school, what consequences would that have for him if he didn't get to finish his education? Like in contrast to the girl? P2: For boys, because we believe, their parents believe in the boys and that the boy will assist them afterwards when they get employment, or they will start a good business, they fight to assist the boy. They will even pay huge amount of money to get a chance for this boy somewhere else in a school or.. P1: The parents will? P2: Yes, the parents will fight for the boy. P1: But they won't for the girl? P2: No. They won't for the girl. So they will be very angry with the girl. It will bring shame for the family when she became pregnant, you are a whore. They even call them whores. P1: Yeah. P2: But it is different for the boy. P1: And that comes from the culture. P2: Yes, it comes from the culture. P1: Do you see the new rule, that with the new president with this pregnancy that you're kicked out. Do you see that as a step back, in regards of gender equality?

	P2: Yes, it is a step back. Because I said that very bright girls that get pregnant, they are kicked out, this girl could become an important person in the future, and when they are kicked out it is mostly the end of their journey, their education journey. Though they struggle, they become vendors, they sell tomatoes at the market, but I believe it is not a good thing. P1: Do you think with the next president that that is going to change the rules? P2: Yes. I believe a new president, he will change the rules.
Fredrik	

Vedlegg 5: Transkriberte intervjuer: Informantenes syn på skolens rolle i kontrast til samfunnet

Informant	Informantenes syn på skolens rolle i kontrast til samfunnet
Roger	P1: What is education's role in regard of gender equality? P2: I think that the school is important when it comes to that. I think.. eh. My perception of the school's role is that we have to promote gender role. P1: Do you think the society is completely gender equal now? P2: Yes. Women can do the same as men. P1: But, I've heard that women are expected to be at home and cook and clean, while the man is not. Would you say that the society is completely equal then? P2: Women can never become completely equal to men. The society wouldn't work then. Hehe. There are some tasks that are for women, and some tasks that are for men, and I don't think that will change. It's because of our culture, you know. P1: So, if a man is widowed, so his wife dies, what do he do then? Will he do the woman's chores? P2: No, no, no. He will take another wife and marry. Or he might get a woman in his family to live with him and cook, clean and take care of the children. --- P1: I know there's a subject called domestic science.. P2: Yes, the girls take it to learn to cook and clean, to be able to take care of their families. Actually, we are trying to get some more boys in the class as well. There are a lot of work for you when you can cook. You can get work as a chef in a hotel, or a restaurant. Yes. ---
Donna	P1: Because I've understood that the society in general that there's quite a bit of difference between men and women. Like the woman is supposed to be at home with the kids, cleaning, cooking, whereas we don't. You don't make a difference with gender here at school, but in the society there is quite a big difference between the genders. How do you think that.. P2: Anyway, it was there, in the previous days. A few years ago the problem was so bit to the extent that even the women who went to school or who had been educated, when they got married, their husband did not allow them to go to work. And most of the women left their work. P1: To be home? P2: Yes. But now a days, since the policy of the world has changed, and it is emphasizing of empowering a woman, now even in Tanzania it has become education to all. In primary to secondary school. Now a days all students who are completing class seven, are going to secondary school. ---

	P1: I think I've asked all the questions I need to ask. Is there anything that you feel like should know about that I haven't asked, regarding gender at school? P2: Anyway, as I have told you, that the gender inequalities was very bad in the previous days, it was very embarrassing, because the problem was big even in the families. There was tasks that was given to the boys and tasks that was given to the girls, but to myself I can say that education has done very well, although it is doing it very slowly. But I hope in the future the problem, even if it won't be end it will have been reduced. The problem for early pregnancy has been reduced due to the availability of education since the policy has required the African countries to give education to all, equal priority, even the problem for early pregnancies I can say has been reduced to some extent. Although I can say a lot should be done to make sure that the problem is finished or it becomes to the end. Otherwise a lot won't be done I don't say...eh, we have to continue to go to school. Because our education is still in a pyramid shape, that at he law there are many girls but it is going up and the girls are reducing in a big number.
Marianne	P1: Because from how I've understood it, even though the differences in general in the society now the differences between men and women is of course less than it was before, but there still is some difference in what is expected of them and how they are supposed to live their lives. For example with the woman who is supposed to take care of the house and make the food and the men that eats first and the women after. Do you think, like because of that, do you think that the girls and boys at school should learn the same things, or do you think they should learn different things because of the way society is? P2: No, I think they should be learning the same thing, because the idea is to empower the girls to make them equal to the boys. So they should learn the same things. P1: Yeah. --- P1: So, how do you think that education, what is educations role in regards to promoting gender equality in Tanzania? P2: I think educations role is big, because when a girl is well educated she can become anybody in the society, because even the person next to the president in our country is a woman. And there are many women in the cabinet right now. This motivates the girls. Get my master degree, my PhD, I may become anybody in this country. P1: Yeah, but because you mentioned that class, the domestic science, do you think that that might be in contrast to how the schools are supposed to promote gender equality, that there are very few boys that attend that class. P2: No, it is not a contrast, because, though we encourage these girls to learn and become somebody in the society, they are still women, they must know how to take care of their families. Yeah, later, to help their children to become somebody, to help their boys and girls. They must get that kind of education. P1: But why can't boys do that as well do you think? P2: According to our African culture, and the whole upbringing, we tell boys they are the head of the families, so they then to think this is a womans subject, yeah. But it is important for them to know about it, home keeping and budget. P1: Yeah, do you think in the future that that'll change, that the boys will do the cooking and cleaning of the house, equal to girls? P1: I don't think, unless we change. It is changing, but very slowly. Because, we still stick to our African culture. My children are boys but I did not bring them up by teaching them how to take care of the house. I make sure I leave my house clean every time because they are not quick to do the cleaning even in their own room. Yeah, they are reluctant, you must use force. "Please clean your

	room, clean your room you boys, wash your clothes, and they want me to get a washing machine now. They see a washing machine at my sisters house and tell me “mum why can’t you bring the washing machine here, we don’t want to wash the clothes”. Yeah. They don’t want to do house chores, the boys. Our tradition, we are not that quick to teach them the house chores because we were taught to think that this is for the girls only. --- P1: Do you believe that to change the society, that it starts here in school. P2: Yeah, I believe it starts here. You talk to them when you say it starts here. Take any position, any leader seat position, earn money, minister in school, anything. And they volunteer the girls. Because they believe it starts here. --- P1: So, for the boys and girls to be completely equal in the society, what changes would you like to see here in school? P2: Here in school.. hm.. I don’t see any changes here in school, but I think in the families there is where you want changes. They treat girls and boys in their families at home. And we talk to parents. We call meetings, parents and teachers meetings, twice in a term. And we speak to these parents, and we want them to relieve the girls at home. Or they can give house chores at equal basis, so that the girls can also get time to do their homework and their studies. Yeah, so we talk to parents. But this mother says this is how the families arrange, it cannot be done. We cannot change much.
Fredrik	P1: Do you think that in the society, are women and men equal? P2: Ehm, not yet. Because not all of the tribes. There are some tribes in our communities that like boys to get education more than girls. That is tribalism. For example the masai tribes. Girls are negligated. P1: with what you just said, isn’t the school in a bit of contrast since boys and girls are equal here, but in the society they’re not entirely equal. Is the school a contrast to the society around? P2: Yes. Some contrast. The girls they just do many home activities than boys. Especially cooking, washing etc. Here they don’t, so they are treated equally. P1: But doesn’t that go against the society? P2: No. Because of the culture. There are some activities that can be done by boys, and there are some activities that can be done by girls. So because of the culture. P1: Do you think girls and boys, in the society, can ever become completely equal? P2: Yeah. I think it’s very important. Because we can make them to become equal. So when we treat them unequal, sometimes it’s a problem.

Vedlegg 6: Elevundersøkelse (tomt skjema)

Are you a:

Girl

Boy

1. What do you like to do at school?

2. Name three things that you are good at

3. Name a few things that are important for you when you are at school

4. Are there any differences between girls and boys in school? Please explain

Yes

No

I am not sure

5. What do girls do at school?

6. What do boys do at school?

7. Does girls and boys have to do the same things at school? Please explain your reasoning

Yes	☐

No	☐

I am not sure	☐

8. Do you think girls and boys should have to learn the same things at school? Please explain your reasoning

9. Are there any differences to how girls and boys are treated at school? Please explain your reasoning

Yes	☐

No	☐

I am not sure	☐

Vedlegg 7: Samtykkeskjema

Form of Consent
Western Norway University of Applied Sciences
Faculty for teacher education, culture and sports

The interview's purpose

Background and purpose

The bachelor thesis is based on an interest in the topic of teaching practices in Tanzanian schools and I would like to ask you a few questions about how teachers relate to students inside and outside the classroom and your experience with and opinion on possible gender differences in teaching practices. Interviews with teachers as well as observation both inside and outside of the classroom will be the foundation and give me the material needed for the project. My thesis will be evaluated at the Western Norway University of Applied Sciences.

Through this form, I like to inform you that the conversation will be used for my bachelor thesis about Tanzanian teaching practices and gender differences. No personal detail or data will be used as it is not necessary, and you will be given an anonymous reference throughout my thesis whenever I quote anything you say. Nothing will be traceable back to the informant in any way or form.

Participation in this form is fully voluntary. If you agree I would like to do an audio recording of this interview. Any statement can during or after the interview be withdrawn. As for the recorded data that you provide, this will be preserved according to Norwegian Privacy Law and therefore deleted once it has served its purpose. Up until that point, it will be safely stored on the audio recording device until transferred to a computer. The bachelor thesis will be handed in by 3rd of June, and every stored data will be deleted at this time.

Between the time of recording and the hand in, I am the only one who will have access to the data.

If you agree on this, you voluntarily agree to the aforementioned information. You can at any time withdraw some or all of your statements by contacting me via mail at fridatse@gmail.com at any given point without having to share the reason to the withdrawal.

If you, at any point would like to edit your statement or would want a copy of your statements, please state so before the interview and arrangements will be done.

If you, at any point, see the need to put fourth legal action, you can do so by contacting the Norwegian Data Inspectorate at postkasse@datatilsynet.no if needed. However, I will in any case do my utter best to comply and co-operate with you as my informant.

If you at any given point see the need to contact my counsellor, he can be reached at adf@hvl.no where he will get back to you as soon as possible. He can also be reached at 0767 485 552. You can also contact the Data Protection Officer, Halfdan Mellbye, at personvernombud@hvl.no, or you can call him at 55 30 10 31.

Thank you for the participation!

Frida Terese Sætre Ellingsen

Vedlegg 8: Intervjuguide

Interview guide

Do you know how many girls and how many boys goes to Arusha Secondary School?

I've noticed that there are a lot of students in each class

How do you organize the students seating arrangements in the classroom?

- Girls in the front/boys in the back/randomly/after results

How do you percieve girl vs boys in school?

- do they learn differently/the same
- do they accomplish the same things or struggle with different things etc?
- What are the different rules for girls and boys (uniform, punishment etc)?

In regards of gender - do you think there's anyone that has a special advantage or disadvantage at school?

- Does this differ at different arenas at school?

Who do you think benefits the most from the schools organsation of and method of teaching?

Do you think there are any differences in what result girls and boys gets in school?

- What subjects do girls/boys usually do best in?
- Is there a tendencie that certain genders end up in certain specifications/subjects?

Does girls and boys learn the same things at school?

- Do you think girls and boys should have to learn the same thing at school?

How do you teach the students about gender equality?

Do you believe there are any differences in men and women in general in society?

As i have understood the society in general has quite big differences between the genders

What role does the school has in relation to this?

- How do you see educations role in regards to promoting gender equality in tanzania?
- (is it neutral/specific policy about it etc)

I your opinion – is there a difference in what a typical girl/boy ends up doing after finishing school?

Do you think the teachers here at school see boys and girls differently – in what ways?

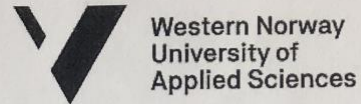
In your stats do you see a tendensie on one of the gender getting more often punishment, or is it quite the same

- would you be able to give me some numbers if you have

How do you recruit teachers to your school?

- Do you try to have an even number of women and men in your staff or do you mostly take the qualification in consideration when hiring

Vedlegg 9: Informasjonsskriv til rektor

Western Norway University of Applied Sciences (HVL) Faculty of Teacher Education, Culture and Sports

Information on how teacher students at Western Norway University of Applied Sciences are conducting a study as part of their research for a Bachelor's thesis

I am a teacher student at the Western Norway University of Applied Sciences, currently in my third and final year of the course, and I will be doing my teaching practice at ██████████ Secondary School. I will be working on my bachelor's thesis in the time to come, as it is a mandatory part of my degree in teaching. The thesis will base itself on either pedagogy or a specific subject in order to highlight certain challenges of working within the educational system. The topic I have chosen for my thesis is how teachers perceive girls vs boys in Tanzanian schools and if this shows in their education. I will be collecting the data for my research during the weeks 10-12.

In this context, I plan to ask the pupils to fill in an anonymous questionnaire in class. The questions will revolve around how girls are different to boys and if this is something they notice when they are at school. I also plan on doing some interviews with a few teachers asking questions about this topic.

The sample chosen for this study will be pupils at ██████████ Secondary School. Seeing as the participants involved in the study are minors, consent from the Headmaster will be a necessary step prior to data collection. This study guarantees the anonymity of the pupils involved, and the information obtained will in no way be linked back to them. Nevertheless, should a pupil share sensitive information concerning their own or others identity, this informant will be instantly removed/deleted from the data collection. Information regarding the pupils that participated in the survey will not be registered.

Best regards,

Frida Terese Sætre Ellingsen
Student at HVL

██████████
██████████
HEADMASTER
██████████